

НАДІЯ
ГУМЕНЮК

ПЛАЧ
ПЕРЕСМІШНИЦІ

*від переможниці конкурсу
«КОРОНАЦІЯ СЛОВА»*

КСД

Надія Гуменюк
Плач пересмішниці

© Лис Н. П., 2021

© DepositPhotos.com / KrisCole, обкладинка, 2021

© Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», видання українською мовою, 2021

© Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», художнє оформлення, 2021

* * *

Від недостатньої поваги до себе
скоюється стільки ж гріхів, скільки від
надмірної до себе поваги.

Монтень

Бажання того, чого в нас немає, заважає
користатися тим, що в нас є.

Монтень

Сойка – лісовий птах родини воронових.
Розумові здібності виходять за рамки
інстинкту. Може наслідувати голоси
і навіть говорити людською мовою.
Звідси друга назва – пересмішниця.

З довідника

I. Троянда на автостраді

1

Хрипкуватий бас вкотився у сон і розколошкав, розметав його, як буревій суху соломку. Левко здригнувся, інстинктивно засунув руку під подушку, затис у ній рукоятку «Форта» і зірвався з дерев'яного лежачка. Тривога застугоніла у скронях, блискавично розтеклася судинами, загостила всі відчуття. Сторожко прислухався. Знадвору до веранди просочувався дим. Горіло, схоже, далеко, бо ніздрі ледь уловлювали гіркуватий запах. А басовитий розкотистий звук то сильнішав, то слабшав, то піднімався, то опускався, ніби десь один за одним відлунювали вибухи. Що це? Гармата? Міни? Снаряди? Чи, може, літак, бо гуркоче таки угорі?

Ледве вгамував дрож, що прокотилася тілом, роззирнувся у темряві, намацав поглядом обрис літрового слоїка з абрикосовим компотом на тумбочці, полегшено зітхнув і лівою долонею дав сам собі добрячого запотиличника: «Спиш ти, Лево, як заєць під кущем. А як спиться, так і сниться... Звідки тут узятися гарматі чи снарядам? Та й хто б це пропустив ворожий бомбардувальник на мирну територію?»

Обережно відсунув фланелеву фіранку на квадратній шибці веранди. На темному склі відразу ж істерично задзижчала розбуджена пара мух, у повітря загрозливо здійнялася розтривожена оса, що заночувала біля надкушеної Славчиком папірівки і тепер, вочевидь, збиралася стояти на смерть за свій солодкий трофей. А протяжний звук, що розбудив Левка, вже віддалявся, затихав – десь там, угорі, над волоським горіхом, що однією половиною широкої крони накрив невеличке подвір'я, а другою – цю прибудовану до старенької хати-«врем'янки»

дерев'яну веранду з вузьким лежаком, на якому і літував Левко. Здалося, то чиєсь сердите старече буркотіння луною покотилося попід небесами. Ось воно стишилось, трохи подобішало і зрештою навіпростець понад садом мирно пошамкотіло собі за обрій.

«Береться на грозу», – подумав Левко, позіхаючи і знову вмощуючись на подушці. Воно б і добре, щоб нарешті задощило. Але то ще бабця надвоє ворожила. За останній тиждень злива вже двічі накривала навколишні села, у деяких навіть городину градом побила, підвали позаливала, дахи подірвала, а розпечене місто обминала, наче воно зачароване. Ось і тепер: десь поблискує, погрімує, лякає та спати заважає, проте хмар як не було вдень, так і тепер немає, он навіть місяць просовує крізь горіхову крону свого цікавого жовтого писка, якого нічим прикрити.

Задрімати вже не вдалося. Сон пропав, наче його отой піднебесний буркотун украв, у торбу вкинув та й покотив за собою невідь-куди. Дразливий запах диму ставав усе відчутнішим, їдкішим. Левко підвівся, одягнув штани, намацав пальцями ніг пляжні в'єтнамки і вийшов у двір. Намірився вибратися з-під лапатої горіхової тіні. І саме тієї миті не на небі, а вже на землі, десь за садком, знову голосно гримнуло. Вибух не дуже потужний, але це таки вибух – він не міг помилитися. Хвилина тиші і раптом – ніби сама ніч схарапудилася, залементувала, пронизливо і безладно забомкала. За мить те панічне бомкання перейшло у ритмічні удари. Хтось щосили, з рівними короткими інтервалами, гатив і гатив залізним бомкалом об латунну грушу дзвона.

Левко інстинктивно впав на землю, перекотився через плече й усім тілом притиснувся до надщербленої бруківки подвір'я. Дзвін ще трохи побомкав і почав стихати, ніби також віддалявся. Здавалося, що ніч вихоплювала з наелектризованого повітря загублені ним звуки, хутко загортала їх у клапті густого туману, що поповзком стелився по землі, й похапцем ховала – у травах, на грядках городини, під кущами і деревами, що непорушно бовваніли в імлі, як древні кам'яні статуї.

Сіра завіса, що ледь прикривала білі підколінки яблунь (Марійка намалювала їх вапном ще напровесні), почала підійматися вище і вище. А за нею, десь далеко за садком, затанцювали червоні язики полум'я. Вони підскочили мало не до неба, проте хутко опустилися, заховалися, здавалося, навіть пригасли. І тільки дим не зникав – сотався догори, стелився над землею, змішувався з туманом. Та їдуча суміш уперто повзла до міста. Ось уже й зависла над подвір'ям, на якому, як розтривожений боцюн, стояв Левко – худорлявий, цибатий, засмаглий, з розкуйовдженим чорним чубом, у камуфляжних штанях і гумових капцях-в'єтнамках.

«Це ж треба, – подумав, – вогонь раптово шуганув і хутко опустився, а диму від нього стільки, ніби справжня хімічна атака розпочалася. І цей вибух... Він таки був!»

Левко повернувся до веранди, похапцем одягнув і заправив у штани футболку, кинув під неї фортівського малюка-дев'ятку (про всяк випадок!) і вибіг на стежку, що через садок вела до вузьких смужок городів, розміщених відразу за дорогою, далі виводила до пустирища, а тоді вже до пагорба, прозваного в народі Панською горою. На пагорбі, над обмілілим, зарослим татарським зіллям та очеретом ставком, ще донедавна височів головний будинок колишнього маєтку. Пустирище – чималий шмат нейтральної території між передмістям, де Левко вже другий рік поспіль винаймав допотопну дерев'яну «врем'янку», і селом, яке вперто наближалося до міста.

Горіло десь там, і Левко здогадувався, що саме. А коли здогад перейшов у впевненість, аж застогнав. Ця пожежа злякала його не менше, ніж колись перший вибух замаскованої біля бузинового куща міни – тоді він пройшов усього-на-всього за якихось пів метра від неї і не зачепив, не наступив, ніби хтось узяв його за руку і провів повз ту смертельну пастку. Його провів, а хлопця, який ішов за кілька метрів за ним, – ні. Левко навіть імені його не знав, але цей спогад не раз хапав його за серце, особливо в перші місяці. Якби він тоді

ступив на пів метра лівіше... Якби... Той хлопець залишився б живим, вони просто помінялися б ролями, точніше – життями.

Під гумовими підошвами в'єтнамок гідко чвакнуло, голі пальці ввійшли у щось пухнасте й липке. Левко послизнувся і з розгону ледь не розтягнувся на стежці. Присвітив ліхтариком: посеред калюжі густої темної крові – великий обезголовлений припутень із розпростертими сірими крильми. Голівка, відрубана якраз по білому шийному «комірцеві», яким означені ці птахи, лежить окремо, й осклянілі застигли очі дивляться просто на нього. Просто на нього... Чи у нього?..

Господи! Знову... Знову голуб... І знову це видиво, яке він ніяк не може вирвати, витравити зі своєї пам'яті. Хоче – і не може. Намагається, а воно не зникає.

...Він сидів на невеличкому, майже крихітному виступі, на сьак-так видряпаному каскою посеред сланцевої тверді дашку, майже під верхівкою двохсотметрового чорного конуса. Від похилої поверхні терикону йшов нестерпний запах пересмаженої на сонці відпрацьованої породи і людських випорожнень. Ніде заховатися ні від сонця, ні від куль. Четвертий день без крихти в роті і вже другий без води. І раптом – голуб... Дурненький, наївний, довірливий сірий припутень з білим, як у чемної школярки, «комірцем» на шиї... Чого він прилетів у це пекло? Чого підійшов так близько? Хто його послав? Навіщо? Щоб обміняти вільне пташине життя на життя вмираючого від голоду і спраги напівпритомного хлопця?

– Гулі-гулі, дурненький... Гулі-гулі, сіренький...

Крові було мало, зовсім-зовсім мало. Може, зо дві чи три ложки. Не більше. Чи йому так здалося? Вона не могла вгамувати спрагу, що мучила Левка ще з учорашнього дня. Але впала на пересохлий, отерплий і розпухлий язик, як цілюща роса, і змусила ожити, зарухатися у жилах кров людську.

Якби не припутень... Якби не його краплі крові...

Гулі-гулі, дурненький... Гулі-гулі, сіренький... Гулі-гулі, янголе-спасителю...

Левко раптом знову відчув у роті той солодкувато-нудотний присмак. Замлоїло, спазмувало шлунок, до горла підступив щойно випитий абрикосовий компот. Світ хитнувся, і стежка з червоною калюжею (але ж це неможливо, щоб стільки крові з одного птаха!) почала горбатитися, перевертатися, ніби хотіла скинути Левка із себе, як норовливий дикий скакун невинного вершника. Ухопився за щось високе і шорстке. В долоні вп'ялися дрібні колючки. На спину закапотіли холодні краплі, аж дрижаки пробіглися від маківки до п'ят.

«Звідки? – майнуло в голові. – Дощу ж немає». Здрігнувся, підвів погляд – над ним нахилився сонях на міцному і прямому, як жердина, стеблі. Розтривожений спочатку громом і вибухом, а потім поштовхом людського тіла, стояв з опущеним великим жовтим диском і скрапував росу – не знав, мабуть, у який бік повертатися, де намацати кружальце сонця, що вже скоро має пробитися до землі крізь цей безпросвітний сивий смог, але поки що ховається за темним обрієм.

За соняхом з'явилася кремезна постать у військовому плямистому однострої. Виструнчилася й завмерла. Стояла й ані руш. Стояла й дивилася на Левка. Стояла і вперто чогось чекала. Обличчя не видно, та Левко добре знає, хто це.

– Діду, і ви тут?

– Як бачиш.

– Чуєте, як дзвін бамкає? Горить. Тож мушу бігти...

– Там уже нічого гасити, Лево. Вибухнуло, спалахнуло – і нема.

А ти зробив те, про що я тебе просив?

– Роблю... Роблю, що можу!

– Небагато ж ти зміг.

– Тут не все так просто...

– А там було простіше?

– Послухайте...

Він ступив крок уперед, простягнув руку, хотів торкнутися Дідового плеча. Постать не зрушила з місця, тільки хитнулася,

загойдалася, видовжилася, якось непевно змахнула руками й раптом стала ще одним соняхом з двома розпростертими пообіч шорсткими листками. Від нього відділився чи то згусток туману, чи клубок сивої пари, що піднявся над землею й повільно-повільно поплив між деревами, аж поки не зник, не розчинився у повітрі.

– Діду, – тихо покликав Левко. – Діду, ви куди? Послухайте... Мені треба поговорити з вами. Дуже-дуже треба!

Тихо. Тільки роса – кап-кап з висоти соняшникового зросту на лапатий подорожник.

– Діду-у-у!

Левкові вже нічого приховувати свій голос. Закричав так, аж на веранді шибки задзеленчали. Але почути його – нікому. І від того з'явився страх, дикий, пронизливий і липкий, як ота темна голубина кров під ногами. Страх спазмує гортань, паралізує тіло і переходить у розпач.

– Діду-у-у! Ви де?!

– Де-е-е?... Де-е-е?... – передражнив хтось у саду.

Блискавка спалахує у голові, на мить розсуває й проганяє туман, що пробрався вже було й у неї, висвітлює ще одну картинку, закарбовану в мозку. Левко знає, де Дід. Добре знає. Але щось змушує його знову і знову гукати, кликати, кричати, надирвати голос і серце, що вже не вміщається у грудях й ось-ось може вирватися з них.

– Діду-у-у!

– У-у-у... У-у-у... У-у-у... – відлунює сонях і знову бризкає на хлопця холодними краплями впереміш із жовтим пилком.

Левко підхопився й побіг за дзвоном, що вже відкотився й ледь-ледь пробивався крізь імлисту стіну, але ритмічно бомкав і бомкав у його голові. А може, його й не було ніде, крім Левкової голови? Може, лише у ній одній він і озивався, як це вже було не раз? Хтозна. Запитати б когось, та нікого поруч нема. Нікого!

* * *

Ну ось і «нейтральна» територія пустирища. Ось і плеската Панська гора, точніше, гірка над ставком. Розвалені вщент стіни, розкидана від вибуху цегла – і нова, недавно покладена, і давня-прадавня, що простояла тут понад століття, навіть світову війну пережила, а тепер... Обвуглені крокви чорніють аж на поверхні зтягнутої жабуринням водойми. Не дивно, що вогонь так хутко опустився до землі: будинок тільки-но збиралися накрити, тож даху ще не було, цегла не горить, а голі соснові крокви, висушені літнім сонцем, спалахнули, як солома, й нема.

Ген від села до зруйнованої будівлі біжать кілька чоловіків. Їхні силуети у місячній підсвітці нагадують чорних граків, які незграбно розмахують крильми. Ймовірно, людей обходить не так будинок, як вогонь навколо нього. Дім уже не врятувати, не поставити на місце, та й, відверто кажучи, не дуже він селян цікавив. А от палаюча суха трава з кущиками деревію, дикої ружі та пижма – то реальна загроза. Зарості голосно тріщать, жалісливо попискують, ніби червона пащека вогняного звіра пережовує їх могутніми зубами. Пережовує, а обвуглені залишки випльовує позад себе. Полум'я невисоке, та воно колом поширюється від епіцентру, сповзає з пагорба донизу, і якщо його не зупинити, вогонь дістанеться до пшеничного поля, а від нього рукою подати до сільських садиб. Тож і поспішають налякані вибухом і вогнем люди, тримаючи поперед себе хто лопату, хто відро, а хто звичайну намочену у воді галузяну мітлу. Над задимленим пустирищем – кілька дрібних пташок, що так необачно (вочевидь, за прадавньою звичкою та генетичною пам'яттю) звили собі тут гнізда.

Траву люди загасять. А на будові вже й справді нічого рятувати. Левко впав на коліна й обхопив руками голову.

– Господи! За що?

Просто перед ним почувся жалібний писк. Троє голопузих пущівірінків тулилися одне до одного, ворушили неопіреними крильцями і широко відкривали дзьобики. Не розуміли, мабуть, чому це їхня мати так несподівано покинула їх. А вона розпачливо літала над рухливою округлою лінією вогню, що наближалася впритул до гнізда, ніби хотіла зупинити її, загасити крильми, не підпустити до своїх дітей.

Левко обережно взяв гніздо з пташенятами в долоні, підняв над головою, щоб його побачила пташка (здається, луговий щеврик), і поніс назад, на безпечнішу територію. Чи зрозуміє мама-пташина, чи знайде і прийме своїх дітей на новому місці? Колись бабця Уляна казала, що пташки покидають свої гнізда, навіть назавжди відмовляються від них, якщо дізнаються, що люди брали до своїх рук їхні яйця або пташенят. Але чи правда це? Мабуть, старенька таким чином хотіла приструнити, зупинити малих шибеників, яких чогось як магнітом тягло до пташиних кубелець, вимощених на деревах, у лозняку та просто посеред трави. Як ще мала віднадити їх від втручання у пташине життя?

А вони ж, хоч і халамидники, і неслухи шалапутні, і босяки непосидючі, і безтолоч голопуза, але ж не гаспиди безсердечні – шкодували пташенят, не хотіли, щоб ті загинули через їхню надмірну цікавість, і щиро вірили бабусі. Тож лише на відстані, з-за куща верболозу чи з високих заростів трави спостерігали за тим, як пташка висиджує пташенят, а потім годує своє ненаситне потомство. Святий бабусин обман! Обман в ім'я спасіння пташиних душ! Не може мати просто так узяти й покинути своїх дітей лише тому, що він, Левко, переніс їх на безпечніше місце. Зрештою, це вже її справа, тієї пташки, що метається он над палаючою травою. Хай вирішує.

Нагнувся, щоб покласти тепле кубельце з пташенятами під ліщиною, на купині, оточеній калабанею. Але кущ раптом зник, замість нього розверзлася безодня. Вона потягла Левка в свої чорні глибини, як водяний крутіж легеньку тріску.

– Шо, птічку жалко? Ти диви, який сердобольний, блін! Ось зараз ми тобі крильця обсмалимо, щоб не дуже тріпотів ними. І побачимо, чи тебе хтось пожаліє. Якщо вообщє знайде... *«И никто не узнает, где могила моя»...*

Це було останнє, що почув Левко, провалюючись кудись мимо пташиного гнізда. Хрипливатий голос, як іржавий цвях, через потилицю ввійшов у мозок, болісно колупнув його і затих.

До тям Левка привів власний кашель, що аж роздирав груди. Його, вочевидь, спровокував їдкий дим – він подразнював горло й аж вивертав бронхи. Було нестерпно холодно. Левкові здалося, що він лежить на крижині – як спіймана рибалкою і викинута на твердь риба. Задубілою рукою дістав із кишені мобілку, ввімкнув ліхтарик. Крижиною виявилася кам'яна долівка. Стіна, покрита бурим мохом, – також кам'яна. Десь високо над головою – аркоподібне склепіння, а в ньому, метрів за три, – сіруватий квадратик світла. Що це – справді вихід із підземелля чи марево, міраж?

Що б воно не було, треба йти до нього. Підвівся і пішов. Перечепився босими ногами через якусь залізяку, збив пальця й аж засичав від болю. Виявилось – то розкладна драбина, кинута під стіною. Ймовірно, він у підземеллі на Панській горі. Чув, що таке було, що слугувало воно в маєтку за погріб, де зберігалися продукти і вина, а в роки війни і за бомбосховище. Чув, але не бачив. Казали, вхід завалило під час Другої світової, коли на пагорб упала бомба. Схоже, той, хто вкинув Левка сюди, не мав наміру конче поховати його. Радше хотів залякати. Бо ж нічого не забрав, мабуть, і не обшукував. Просто оглушив, затягнув до розваленого вибухом будинку і вкинув до підвалу. Певне, таким чином хотів показати, що Левка ніхто не чіпав, що він сам сюди спустився і чи то вдарився головою об кам'яний поміст, чи задихнувся димом. А може, все-таки сподівався на його смерть?

Вибрався на поверхню, підібрав в'єтнамки, що валялися неподалік, спустився з гірки і пішов через чорне згарище. До ліщинового куща вогонь не добрався. З-під нього сторожко саянули два круглі очка

щеврика. Зробила, отже, свій вибір мама-пташка – не покинула пташенят. Йому також доведеться вибирати: або злякатися, відступитися і здатися, або розпочати все заново, з нуля – пошук цегли, заготівлю дерева, будівельні роботи, вікна, двері... Якщо стане терпіння і сил. Якщо вдасться знову знайти підтримку і гроші. І головне – якщо вдасться перемогти монстра, жорстокого і загребушого, цинічного і лукавого, який не мечем, зате хитрістю і вогнем завойовує собі нові й нові території. Хоча хтозна, чи не пускає він у хід і свої новітні мечі.

Ця місцина не завжди була безлюдною. Колись, років понад сто тому, коли місто мало повітовий статус і займало тільки невеличку частину теперішньої території, тут шумів правічний хвойний ліс, а посеред нього хлюпотіло озеро. Ліс аж п'янив сосновим ароматом, а озеро вабило чистою, як сльоза, водою. Десь тоді на залісненому піщаному пагорбі, над самісіньким блакитним оком плеса, з'явився маєток Генрика Відовського. За переказами, він був далеким нащадком, пагінцем однієї з генеалогічних гілок легендарної королеви Бони, яка прибула на ці землі ще на початку шістнадцятого століття і після одруження із польським королем Сигізмундом I Старим додала до титулів герцогині Міланської і принцеси Неаполітанської ще й польську корону.

Генрик начебто мав слабкі легені, тож його особистий ескулап і порадив йому оселитися у сосновому лісі. Біла вілла простояла на пагорбі до 1939 року. Після приходу радянської влади вона спорожніла. Зникли не лише господарі, які змушені були спішно емігрувати, а й усе, що наповнювало будинок: меблі, килими, картини, світильники, посуд, книжки... Кажуть, дещо з панських речей ще довгенько зберігалось у колишніх комсомольських активістів, заховане подалі від людських очей. Може, й тепер зберігається у їхніх нащадків, тим паче що нині вже й приховувати не треба.

Під час Другої світової війни у маєтку Відовських розмістили військовий шпиталь, куди звідусіль звозили поранених. Потім

будинки віддали в розпорядження ліксанупру, перетворили на санаторій для дітей з проблемами органів дихання, ще пізніше – на піонерський табір «Сонячний». Він працював лише влітку. За дев'ять місяців між табірними змінами неопалювана будівля покривалася зеленими візерунками цвілі, чорніла і тріскалася. В травні, перед поселенням дітей, її сьак-так білили, підфарбовували, а восени – знову те саме.

Тим часом по обидва боки старого маєтку відбувалися свої зміни: місто бурхливо урбанізувалося, розбудовувалося, забиало під нові квартали прилеглі поля, а приміське село, занесене до списку перспективних, збільшувалося і просуалося до міста. Вони наближалися одне до одного, стинаючи на своєму шляху лісові насадження. Відпочинкова зона занепаала: біля облупленого будинку з мансардою залишилося десятків три старезних сосон, озеро обміліло, замулилось і перетворилося на калабаню, яку місцеві за звичкою називали озером.

Ще якийсь час маєток слугував за складське приміщення, навколо якого міцно укоренилося бур'янове царство, а в дев'яностих роках, коли колгосп ліквідували, став безхозним. Про колишню віллу, єдиний з кількох приміщень маєтку вцілілий будинок, нагадували тільки грубезні стіни з оголеною цеглою, напівкруглий фронтон, що завис у повітрі й нічого не увінчував, бо від даху і сліду не залишилось, та ще білі колони обабіч понівечених східців, а над ними – «погрижена» іржею металева арка з вилялим написом «Сонячний».

Цей напис, що залишився від колишнього літнього табору, повернув Левка до розмови з Марійкою. Вона розповідала про Славчика, про те, що «сонячних» (так називають дітей із синдромом Дауна) народжується все більше – тільки у їхньому місті їх уже близько двох сотень. Мабуть, прискорений розвиток земної цивілізації якомсь напрямом пов'язаний з цією генетичною аномалією, над якою ламають голови і схрещують списи науковці. За статистикою, зараз у кожного семисотого новонародженого замість

сорока шести хромосом – сорок сім, і звідкіля береться ота підступна таємнича сорок сьома, ніхто до пуття пояснити не може.

В багатьох країнах такі люди адаптовані до соціуму: спілкуються, здобувають освіту, працюють. Марійка навіть вирізку з газети про голлівудського актора з синдромом Дауна зберегла. Не те що в нас... Мами, які приходять з такою малечею до дитячої лікарні, часто плачуть. А хіба вона сама не плаче? Хіба її не терзають думки про те, що буде зі Славчиком, якщо раптом (не дай боже!) з нею щось станеться? Життя таке непередбачуване, не знаєш, де посковзнешся. А в них же нікогісінько, жодного родича. Як він житиме сам? Кому потрібен *такий*? А її Славчик може – вона це точно знає! – багато що може, тільки підштовхнути треба, підтримати. Він же справді, як сонечко – усім готовий світити, усіх обігріти своєю довірливою усмішкою.

Наступного після тієї розмови ранку Левко крутив педалі старенького велика у село – до свого побратима Сашка Омельчука. Зупинився біля напіврозваленого маєтку, пройшовся поглядом по колонаді, над якою чипіла відірвана вітром з правого боку залізняка з написом «Сонячний», і раптом, наче блискавка, сяйнула думка: якщо відбудувати цей дім, розчистити озерце, привести до ладу закинуте пустирище... Яке б гарне місце було для таких дітей, як Славчик! Та й не лише для таких. Можна організувати гуртки, обладнати майстерню, навчати малих якогось ремесла. А якби ще й кілька коників завести... Недавно читав про жінку, яка створила у своєму місті центр іпотерапії. Вона сама колись вилікувалася верховою їздою і тепер оздоровлює нею кілька десятків дітей. Каже, що коні, окрім усього, ще й мають дуже добру енергетику. Та він і сам це знає, бо ж ріс у селі і з дитинства любив коней. Тут би і хлопці, які повернулися з війни, могли проходити реабілітацію. Чи й працювати з дітьми, що теж стало б для них своєрідною психотерапією. Он скільки їх, травмованих і фізично, і психічно, не можуть знайти місце в мирному житті, іноді чіпляються навіть за соломинку, щоб вижити. Та Левко й сам не виняток. Іноді здається:

ще трохи – і вхопитися не буде за що. А тут така гарна справа. І Дід нарешті перестане докоряти, що він не виконав його наказу, нічого не зробив для його доньки і внука. Бо ж таки не зробив. Не зміг. Не зумів. І від того на серці так важко, що іноді хочеться приставити «Форта» дулом до скроні.

Поділився думками з Марійкою. Вона пообіцяла підкинути ідею батькам дітей, які стоять у поліклініці на обліку. З того і почалося. З їхніх перших внесків, з пошуків спонсорів і меценатів. Районна влада (територія належала селу) провела перемовини з міською. Начебто домовилися між собою. Газети розмістили фоторепортажі з першої толоки, яку провели батьки і волонтери. А потім... Потім щось пішло не так. Районні чиновники раптом почали відводити погляди і розводити руками: «Не положено – земля наша, а ви ж міські». Міські вдавали співчуття, скрушно зітхали: «Гарний задум... Але це не наша компетенція». А в поштовій скриньці біля Левкової «врем'янки» що не день, то нове послання.

Перше він отримав відразу після публікації репортажу з толоки і не зовсім уторопав, що й до чого. Усього два речення: «Підшукай інше місце для свого Гуінплена. Йому все одно, де сміятися». Що б це мало означати? Хто такий Гуінплен? Погуглив і дізнався: Гуінплен – головний персонаж роману Віктора Гюго «Людина, яка сміється». Хлопчика у дитинстві викрали і спотворили йому обличчя так, що на ньому назавжди застигла жахлива посмішка. Отже, натяк на Славчика.

Далі пішли листи без натяків. «Забирайся геть! Бо з підземелля маєтку хутко вилізе привид Відовського. А ти опинишся на його місці». «Контужений! Хто тобі дав право спілкуватися з дітьми? Твоє місце у психушці!» «Шкода, що тебе не грохнули *там*. Але це ще не пізно зробити *тут*»... Слідом за посланнями на підвір'ї почали з'являтися мертві припутні з відрубаними головами. Той, хто надсилав записки, вочевидь, знав про випадок на териконі. Звідки? Здається, у репортажі про це не йшлося.

Левко написав кілька заяв до поліції. З нього посміялися: «Москалів не боявся, а через якогось голуба піджилки трусяться? Може, у саду тхір завівся. Відомо, що цей маленький хижак дуже перебірливий – тушку не їсть, лише кров висмоктує. Отакий-от гурман! Чи, може, чупакабра біля тебе поселилася. Постав про всяк випадок капкан. А записочки – не зброя, вони не стріляють. Не хочеш – не читай».

Що частіше натикався на такі «поради», то більше переконувався: чутки про негласну (а може, й гласну) угоду в чиновницьких кабінетах – не фейк, і ніхто вже не збирається віддавати місце на Панській горі для реабілітаційного центру «Сонячний». Не збирається, бо воно вже переобіцяне фірмі «Аполлінер». Навіть сума визначена і всі папери підготовлені. Цікаво, який стосунок має ця назва до французького поета і художника Гійома Аполлінера?

Про фірму хіба що глухий не чув. А от бачили її одіозного власника, прозваного Тутанхамом-Запальничкою, одиниці. У нього нібито пентхауз у Лондоні та будиночок у Швейцарії. Він часто ховається там від мирської суєти, навідується до міста свого дитинства зазвичай тоді, коли потрібно знову відхопити у когось черговий ласий шматок. Фірма загребла під себе чимало нерухомості з міського фонду – щось купляла, щось «віджимала», щось підхоплювала за копійки після вимушеного банкрутства. Лише за останні два роки до неї перекочувало з десятків ресторанів, барів, казино і маркетів.

Рекетом а-ля дев'яності це не назвеш, проте схема до банального близька і жорстока: підприємцеві пропонують суму за об'єкт, що потрапив до поля зору власника «Аполлінера». І тому вже краще не рипатися і не смикатися, бо це допоможе не більше, як танець живота приреченій мусі в павутинні. У випадку відмови – неминуча пожежа. Після неї вигоріле вщент приміщення за копійки переходить до фірми. Капітальний ремонт, сучасний дизайн – і ще одна прибуткова одиниця «Аполлінера».

Кажуть, першу частину свого прізвиська Тутанхамон-Запальничка отримав завдяки похмурій споруді офісу, яка чомусь асоціюється у містян з містичною гробницею єгипетського фараона, а другу – саме через його вогняні методи.

Левко ніколи не бачив цього чоловіка, мало що знав про нього. Та й у місті він лише другий рік. Приїхав сюди заради Марійки. Влаштувався у будівельну бригаду. Ніколи не думав, що стане будівельником, але так склалося. От заробить трохи грошей, виконає заповіт Діда, вирішить нагальні справи, а тоді можна буде і навчання продовжити.

Він би й не хотів бачити власника «Аполлінера». На біса він йому здався, той скоробагатько. Але мусив. До зустрічі з ним готувався ретельно. Навіть «Форта» купив заради неї. Ну що ж, час настав. Тепер уже відкладати не можна. У грудях так боляче, ніби там має щось розірватися. Ось-ось, зовсім скоро. Серце? Щось біля серця? Чи це готується вибухнути його лютя, наповнена підвальним холодом і просочена гірким димом?

Зараз він піде до «гробниці Тутанхамона». Стоятиме під її похмурими стінами, викладеними по низу темно-сірим гранітом, а вище – чорним мармуром. І чекатиме. Дочекається, коли власник «Аполлінера» приїде до своєї піраміди і вийде з броньованої тачки. Тоді Левко перегородить йому шлях до лискучих сходів з латунними перилами, зірве з нього золоту маску (Тутанхамон мусить бути у золотій масці), погляне просто в очі і скаже... Що скаже? О, він має що сказати. Головне – подивитися в очі.

Левко повернувся і хутко пішов до передмістя. Ходьба завжди заспокоювала його. Зрештою, останнім часом це було єдине, що приводило його до тями після нервових зривів і допомагало упорядкувати думки. Попереду почулися сирени, мимо промчала червона пожежна машина, за нею викотилася біла поліцейська автівка із синюватими мигалками. Хтось, мабуть, сповістив про те, що сталося, а може, помітили дим. Левко провів машини поглядом і гірко усміхнувся: гасити нічого і розслідувати, найімовірніше, ніхто

нічого не буде. Ніхто і нічого! Ще не таке горіло. І що? Тільки народне БіБіСі пошепотіло, пошамкотіло на тісеньких кухнях та й замовкло.

Вийшов на трасу. Ця автострада – головна транспортна артерія міста. Вона розпочинається за дві сотні кілометрів звідси, де аж біля державного кордону, перетинає тихе західне передмістя з патріархальним сільським ландшафтом і кількома озерцями, за кілометрів три вибігає на міст з високими відбійниками, під яким, далеко внизу, повільно протікає річка, і нарешті добирається до гамірних велелюдних вулиць. Минає ринок, парк, розсікає навіп центр, вигулькує аж на східній окраїні й простягається далі, повз інші населені пункти, через ліси і луки, річки і мости, аж до східних рубежів України.

Левко зупинився, присів на лавці, що ледь бовваніла на безлюдній ще тролейбусній зупинці, знову обхопив руками голову. Голова вже адекватно сприймала і дорогу, й автівки з увімкненими фарами, і помаранчевий обрій, з якого пробився перший пучок сонячних променів. Сприймати сприймала, але боліти не переставала. Через футболку намацав пістолета, притиснув до грудей. Лють, що стугоніла в жилах, сконцентрувалася навколо металу, хутко-хутко запульсувала, ніби хотіла вирватися з тіла. Вирветься, авжеж. Він зробить це, а там хай буде, що буде.

Дістало все! Фейкова інформація в інтернеті... Записки в поштовій скриньці... Телефонні дзвінки і мовчазне дихтіння у слухавці... Обезголовлені припутні і розлита біля них кров... Холодний піт і панічні атаки, спровоковані цими напівмістичними-напівдиявольськими голубиними жертвоприношеннями... Ходіння по чиновницьких кабінетах та юристах, вислуховування безглузвих пояснень і звинувачень... Антидепресанти, що все менше діють, як знеболювальне для душі... Та й хіба існує на всьому білому світі знеболювальне для душі? Не народилися ще ті вчені, які могли б його винайти. А тепер ще й оця пожежа, несподіваний напад зі

спини, підвал під руїнами. Палій і нападник – одна людина. Та є ще й інша, яка послала його.

* * *

Спочатку була війна. Левко знав, де його місце на ній і що треба робити. Але ця війна після війни... Як її вести і як виграти? Хто ворог, а хто приятель? Може, він уже здався б, зігнувся або й зламався. Може, потрапив би до психлікарні чи навіть утік до іншого світу, як це вже зробило чимало хлопців... Може... Якби не Дід. Він являється, коли стає геть кепсько, здебільшого посеред ночі. Виходить із темряви, з небуття, з іншого, вічного виміру, стає навпроти і мовчить. Мовчить і чекає. І те мовчання – єдине, що змушує підводитися вранці і проживати день. Жити, щоб робити те, що він мусить робити.

Коли Левко повернувся додому, то кинувся надолужувати те, від чого колись добровільно відмовився. Його життя більше не висіло на волосині, він нормально їв, більш-менш нормально спав (принаймні кілька годин на ніч), спілкувався з людьми, які запрошували його на зустрічі. Казали: головне – не мовчати, не замикатися в собі, треба виговоритися, звільнитися від пережитого, не носити в собі спогади, як приховані міни. Так і робив. Позаторік навіть за пензля взявся, несподівано для себе написав кілька картин, які взяли на обласну виставку. Така собі арт-терапія, відволікання від думок, тимчасове заспокоєння. Але таких, як він, з'являлося все більше. А люди... Одні стомилися слухати, іншим це нецікаво – наслухалися. Ще інші судити взялися. А йому що далі, то гірше.

Тепер майже щоночі цей дзвін. Щоночі жовті соняхи б'ють у груди, а шорсткі стебла – по руках, обчухрюють коліна і збивають з ніг. Щоночі – чорна гора терикону за спиною, а на ній, як на мішені військового стрільбища – Дід. Стоїть і суворо дивиться йому вслід,

дивиться і мовчить. А тоді враз – вибух, чорний стовп вугільного пилу, уламки породи, що скочуються до землі.

Щоночі!..

Простіть мене, Діду! Простіть!

* * *

Гроза знову обминула місто. Гуркотіло то ліворуч, то праворуч, але десь далеко звідси, аж за обрієм. А тут – ані хмаринки, ані дощинки. Наче аномальна зона, якийсь Бермудський трикутник, прикритий сірим сувоєм туману.

Ще метрів сто – і міст, а відразу за мостом від автостради, як гілки від масивного стовбура, навсібіч розбігаються вулиці. І раптом Левко похопився: на кого він схожий? Ноги чорні від сажі, заляпані голубиною кров'ю, на ногах пляжні капці, футболка і штани – зі слідами горілої трави, на обличчі, мабуть, також чорна розмальовка, як бойовий патерн індіанця. Хто його в такому вигляді допустить до крутого офісу? Доведеться відкласти. Зійшов з дороги, спустився лівим схилом до річки. Вирішив: змиє бруд, поплаває трохи в ще не скаламученій прохолодній воді, попірнає досхочу і повернеться назад. А тоді вже одягнеться і вирушить туди, куди намірився.

Він виріс біля озера, звук до води, змалку почувався у ній, як риба, вірив, що вона не лише очищає тіло, але й просвітлює думки. Після купання ніби заново на світ народжуєшся. Звісно, тут плесо не таке, як у сільському озері, і вода не така чиста й прозора, та все ж вода.

Тільки-но перекинувся з живота на спину і віддався на волю повільної течії, як ледь під воду не пішов від несподіванки: на мосту стояла жінка. Власне, не на самому мосту, та й не стояла. Звисала над річкою, перекинувшись через високий роздільний відбійник. Червона сукня різко контрастувала з сірою закіптюженою опорою і палахкотіла в тумані, як троянда, легка тканина подолу розвівалася

і створювала ілюзію тремтливих пелюсток. Жінка вчепилася руками в бетонну перекладину й намагалася підтягнутися на неї. Голова і плечі вже над водою, а нижня половина тулуба все ще залишалася на мосту. Щось ніби утримувало тіло, не відпускало, відтягувало його назад, заважало перекинутись у безодню з дванадцятиметрової висоти. Жінка затято борсалася, натужно підтягувалася на руках і повільно, сантиметр за сантиметром, проте вперто просувалася вперед.

«Мабуть, п'яна, – подумав Левко. – Авжеж, п'яна. Поверталася з якоїсь нічної тусовки, де або добряче перебрала, або ж побила горщики з любчиком, або і те, й інше. От і надумала собі чортзна-що».

Він кинувся гребти до берега, на ходу вхопив штани, піднявся на дорогу, щодуху добіг до мосту. Голови жінки вже не видно було. Над тротуаром звисали тільки босі ноги з червоним, під колір сукні, педикюром. Вітер завіяв поділ сукні, і вони беззахисно білили на тлі темного асфальту й запилюженого бетонного відбійника. Левко ухопив незнайомку за стан, рвучко потягнув назад. Вона вчепилася руками в опору й пронизливо закричала. Проте наступного ривка заляклі долоні не витримали, тіло почало сповзати на міст. Тільки-но босі ноги торкнулися тверді, як самогубця болісно зойкнула, хитнулася і, судомно хапаючись за Левка, сповзла на асфальт.

– Вітаю на нашому старенькому доброму білому світі, міледі! Повірте, тут набагато краще, ніж там, куди ви зібралися. Я щойно звідти і можу це авторитетно засвідчити, – зіронізував Левко, віддихуючись.

– Пішов ти... свідок Єгови! – сердито крикнула «міледі», але з тротуару не підвелася.

– Що, так гарно погуляла вночі, що й досі ніженьки не тримають?

– Тримай курс туди, куди йшов, і дай мені спокій!

– Отакої! Тобі справді так зле чи велику актрису із себе корчиш? – здивувався Левко.

– Мені могло бути добре. Могло! Бути! Добре! Розумієш? Дуже добре! Так, що краще вже просто не буває! Якби тебе сюди не принесло. Що тобі до мене? Іди геть!

Голос молодий, ображений і роздратований водночас. Але яким боком до її образ та роздратування Левко?

– Гаразд. Пообіцяй, що не повториш... ну, сама знаєш, що саме не треба повторювати. Я повірю на слово і піду собі.

– Ще чого! А хто ти такий, щоб я тобі щось обіцяла?! Хто ти взагалі такий? Звідки ти взявся? Чого сюди приперся? Такої пори нормальні чоловіки ще солодкі сни додивляються або жінок обіймають. А ти? Чого? Який дідько тебе сюди прислав?

– Не дідько, не дядько і взагалі ніхто. Я сам тебе побачив і от...

– Зрозуміло, ти безхатко, який під цим мостом ночував. Гм... А чого? Прикид відповідає статусу... Які штани! А які круті шузи! Найк? Ребок? Чи, може, Палладіум? Ах, і як же це я відразу не розпізнала? Це ж найкрутіша з усіх світових фірм – «Чап-чалап-босолап».

– О, стільки запитань і всі відразу. Мої круті шузи залишилися внизу, на березі. Мені, знаєш, якось не до них було, коли побачив, як ти повисла тут догори дриґом. Фірму, яка виготовила оті мої брендові капці, я тобі не назву – комерційна таємниця. А от чого тобі не спиться? А те, що ти тут робиш, – нормально? То, може, нарешті підведешся, пройдемося трохи, прогуляємося, а тоді присядемо он на тій лавці й поговоримо як безсонько з безсоньком. Обіцяю: розкажу все, що тебе цікавить. Ну?

– Пожуй, хлопче, полину! А тоді скривися й заткнися! Чого я тут – тебе не обходить. Зрозумів? І байки про щасливе життя на цьому роз-пре-крас-ному світі та про твої пригоди лицаря Бетмена, що несподівано випірнув з туману, мене не цікавлять! Абсолютно! Тож котися ковбаскою!

– Сама ти... їжачок у тумані!

Він уже намірився і справді піти. А чого мав стовбичити біля цієї звихнутої дуреви, ковтати образи? Хай собі лежить, якщо їй так

цього хочеться. Вільному – воля. Полежить, поваляється, протверезіє, поміркує та й підніметься. І справді, що йому до її проблем? Що йому до чужого життя? Тут би зі своїм розібратися. Ось спуститься донизу, взує свої гумові в'єтнамки made in China, візьме пістолет і піде у своє передмістя. А вже тоді...

Але саме тієї миті, коли він уже хотів рушити, дівчина підвела голову, повернула до нього обличчя, відкинула з чола розкуйовджене довге пасмо і глянула на Левка сердитими очима, повними сліз. Він оторопів. Не від слів і не від неприхованого болю в очах. Дівчина нагадала йому сестру Світлану – такі самі сірі із зеленими крапельинками очі, таке ж світле волосся і віку ця злючка-колючка приблизно такого самого. Принаймні такою Світлана була три роки тому. Три роки тому, коли ще була...

І тут він побачив те, що пояснювало падіння і непорушне лежання цієї неприкаяної кандидатки в самогубці. Наприкінці мосту, там, де він спускався до міської автостради, поблискував нікелем інвалідний візок. Мабуть, дівчина відштовхнула його від себе, коли остаточно прийняла рішення про падіння з мосту. Візок за інерцією проїхав кільканадцять метрів і зупинився.

Отже, вона... Господи! Як же він відразу не помітив, що дівчина не може ходити? Що він тут наплів? Яка може бути прогулянка? Які розмови?

– Пробач! Я не знав... Ну, давай я тебе підніму.

Нагнувся до дівчини, хотів узяти на руки, але вона зашипіла, як розлючена кішка, і виставила поперед себе долоні. Гострі нігті черкнулися об Левкову щоку, біля скроні запекло.

– Не чіпай! – закричала.

– Команда неправильна! – зробив вигляд, що не відчув подряпини. – Має бути інша: «Допоможи мені, Левку!»

– Не хочу!

– А якщо через «не хочу»? Я ж не обіцяю носити тебе все життя на руках. Ще чого! На це навіть не сподівайся. От лише доставлю до візка, посаджу – і їдь собі звідси на всі чотири сторони, а краще,

звісно, на одну – туди, звідки приїхала. Якщо ти прибула на власному транспорті сюди, то доберешся і звідси. Логічно? Логічно. Отож...

– Плювати мені на твою логіку!

– Ну й плюй на здоров'я! Може, виплюєш своє роздратування і подобрішаєш.

– На той рік цієї пори, як піде дощ догори!

– Та ти й справді не дівчина, а їжачок у тумані! Але я не боюся їжаків. Один навіть у моєму саду нещодавно поселився і тепер щоночі фукає. Сердито, як оце ти зараз. А я його молочком пригощаю.

Левко засміявся, підхопив дівчину на руки, інстинктивно притиснув до себе. Під м'яким шовком сукні ковзнув теплий оксамит шкіри. Війнуло пахощами розпущених кіс і ароматом тонких парфумів. Дівчина на мить припинила, обхопила його руками за шию, але хутко оговталася, запручалася, вперлася долонями в груди, намагаючись відштовхнутись.

– Відпусти! Відпусти, кажу!

– Авжеж, я відпущу, а ти відразу ж побіжиш, і тоді шукай вітра в полі.

– Як дотепно. Живота можна надірвати від сміху. Ненавиджу!

– Нічого, ще полюбиш. Не тільки від любові до ненависті, але й від ненависті до любові – один крок. А в нас із тобою попереду ще ой як багато часу.

– Ніколи!

– Ніколи не кажи «ніколи».

З ними порівнявся жовтий «жук» на польських номерах, молода водійка скинула швидкість, висунула голову з вікна, придивилася, прислухалась і хутко притулила до вуха сотовий телефон.

«Зараз викличе поліцію», – подумав Левко.

Він не помилився. Не встиг донести свою волаючу ношу в червоній сукні до візка, як поряд пригальмувала автівка із синіми

блимавками. Двоє поліцейських вибігли на тротуар і стали перед Левком.

– Руки!

– А що з моїми руками?

– Підніми!

– Хіба не бачите? Вони зайняті. Як же я їх підніму?

– Ти диви! Та він ще й кпиниться. Жартівник хрінів знайшовся. Руки в нього, бачте, зайняті. То звільни їх. Відпусти дівчину! Постав, кажу, дівчину на місце! – суворо наказав старший страж порядку, опасистий, з круглим черевцем під поліцейською бляхою.

– Та я б із радістю, але ж...

– Радості не обіцяю, а от неприємності тобі гарантовані. Відпусти дівчину і три кроки вперед! Ну!..

– Допоможіть, пане поліцейський! – благально повернула обличчя до поліцейського дівчина. – Врятуйте мене від цього бандита.

– А ми, по-твоєму, що робимо? – сердито буркнув той. – Вештаєтесь тут ні світ ні зоря, тусуєтесь по нічних клубах, шукаєте пригод на свою голову. А як щось не так – виручай, поліціє!

– Та ми не вешталися. Ми взагалі не знайомі. Він мене викрав! Викрав, чуєте? Я виїхала з двору прогулятися, а цей... Напав, вихопив мене з візка й от, – поскаржилася дівчина.

– Вихопив із візка? З якого ще візка?

Молодший напарник череваня, високий, тонкостанний, з незвичними як для хлопця довгими «французькими» віями і руденьким сузір'ям ластовиння на щоках, так здивувався, наче дівчина сказала про космічну тарілку, на якій прилетіла з іншої планети.

«Не полісмен, а топмодель на показі чоловічої моди», – подумав Левко.

– А на яких візках їздять каліки?! На яких? Ти з дуба впав чи об дуба головою вдарився, що таке запитуєш? – дівчина перевела стрілку роздратування на молодого стража порядку.

Той зашарівся, спантеличено закліпав довгими віями.

– Я думав, що візок – то віз, тобто, фурманка чи щось типу того... Може, твій викрадач ще й коня з воза випряг і поцупив.

– І як ви, о ясновидячий містере Холмсе, здогадалися? Звісно ж, я його поцупив. Візка, тобто, фурманку, в річку скинув, а коника під мостом заховав. Підіть подивіться, – зіронізував Левко. – А інвалідний візок он там, на дорозі. Дозвольте донести це викрадене мною волаюче нещастя й посадити в нього. Руки вже геть помліли – не кішку ж усе-таки тримаю і не морську свинку.

– Потерпілу – в машину. І її транспорт також. Прикоти сюди, склади і закинь до багажника, – наказав молодому напарникові старший. – А ти куди намилився? – ухопив за руку Левка, який хутко посадив дівчину на переднє сидіння автівки й уже збирався йти геть. – До відділку, громадянине підозрюваний! До відділку!

– Але ж я...

Левко хотів сказати, що йому треба хоча б узутися та футболку одягти, але відразу ж передумав. Самого його не відпустять, а якщо хтось із цих двох спуститься за ним і побачить пістолет... Цього ще тільки бракувало. Хай уже краще так – босим і напівголим.

– Ви що, справді повірили, що я її викрав? Та навіщо вона мені здалася? – скипів.

– Версій може бути багато. Може, ти хотів скосити кругленьку суму за викуп, а може...

– Та не викрадав я її! Навпаки – не дав з мосту кинутися, можна сказати, життя врятував. Хай сама розповість.

Левко рвонувся, проте відразу ж потрапив у обійми веснянкуватого. Вони виявилися геть не «топмодельними». Довгі пальці, мов сталеві клешні, міцно зімкнулися на передпліччях, пробіглися до зап'ястків, спритно завернули Левкові руки за спину і скували їх кайданками.

– Ось так. Пор-р-рядок! А то... Говорила баба, що літала жаба. Йому про діло, а він про козу білу. Ще скажи, що ти супермен, справжній герой і тобі ще й медаль повинні вручити за твій героїзм. До відділку, чуваче! Чув? Там із тобою і побалакають, і розберуться,

хто ти і з якою метою силоміць утримував дівчину. Це тобі не яблука в сусідському саду обривати, не просто цуп-луп – і в кишеню. Викрадення людини – серйозний злочин. Стаття сто сорок шоста Кримінального кодексу України. Чув про таку? Ну то ще почувеш. Три роки за ґратами. І це як мінімум. Бо хто знає, де і як ти ще наслідив.

– Ну от, не мала баба клопоту, то купила поросля, – зітхнув Левко.

– А нічогеньке таке поросятко, – молодий поліцейський змінив гнів на милість, голосно пирхнув і кинув погляд на дівчину. – Тільки ж сала з нього, як з бика молока. Чи тобі більше до смаку реберця?

– Ти, мабуть, недавно із села? – усміхнувся Левко.

– А що, на мені якось не так форма сидить? Чи фермою пахне? – спалахнув хлопець.

– Та ні, форма – як у всіх. І одеколон від фірми, а не з ферми. А от мова.... Мова дуже колоритна. В місті так уже не вміють. На жаль. Моя покійна бабуся любила повторювати ці приказки. Та й у фурманках, конях і порослятах, видно, непогано розбираєшся.

– Рота нарешті закрий, балакучий ти наш! Ще наговоришся. Запитувати будемо ми. А відповідати тобі доведеться на ба-а-агато запитань, – сердито обірвав їхній діалог старший поліцейський.

– Ну й для чого весь цей цирк? Навіщо ти збрехала? – зітхнув Левко, уможуваючись за спиною дівчини. – Що я тобі поганого зробив? Ех ти, їжачок у тумані!

Вона ніби й не почула. Сиділа, нагнувшись до вітрового скла, і мовчала як води в рот набрала. Та раптом різко підвела голову.

– Телефон!

– Він украв твою мобілу? – молодий поліцейський хутко закліпав «французькими» віями.

– Ні, вона втопилася. А мені треба маякнути! Дайте телефон! – Дівчина не просила, а наказувала.

– Ось. Візьми мій, – старший простягнув їй свого сотового.

– Алло, мамо!.. Приїдь. Я на мосту... Ні, не над коліями... Знаю! Знаю, що їх у нашому місті аж шість... Той, що найближче до нас, над

річкою... Тут поліцейська машина... Я все поясню... Хутчіше!

За кілька хвилин поряд з поліцейським авто різко пригальмував чорний позашляховик. З нього вийшла жінка. Елегантний костюм, туфлі на підборах, макіяж, дорогі парфуми.

«Ще зовсім рано, а вона вже при параді, навіть напарфумлена, – здивувався Левко. – Не інакше, якась начальниця. Зібралася на роботу, дзвінок застав її при виході з дому. От вона і примчала так хутко. Може, й не помітила, що донька зникла».

– Ларо, як ти тут опинилася? Що сталося?!

Голос і справді владний, начальницький, з металевими нотками, крізь які ледь-ледь пробивається тривога.

– Елеонора Троян, – не відрекомендувалася, а радше нагадала поліцейським, хто вона.

– Потім, потім, шановна пані Елеоноро. Мусимо доставити затриманого до відділку, і з вами та вашою донькою поговоримо там. Треба записати свідчення, оформити протокол. Сідайте у свою машину та їдьте за нами, – старший суворо нахмутив брови і важко гепнувся за кермо.

Жінка лише тепер перевела погляд з Лариси на Левка. Пробіглася очима по обличчю, заплуталася у скуйовдженому чубі, похапцем обмацала шию, груди. Чи то так здивувалася, чи злякалася – зіпнула ротом повітря, зблідла, сперлася на відхилені дверцята поліцейської автівки.

– Та не хвилюйтеся так, пані. Він уже не становить небезпеки. Ви ж бачите – беззбройний, босий, мокрий... Ба навіть трохи еротичний, – пожартував веснянкуватий, явно натякаючи на голий торс Левка.

– Еротичний... Ерот... Еротос... – прошепотіла жінка і повільно пішла до позашляховика.

– Пані в шоковому стані, – констатував поліцейський за кермом.
– А з вигляду й не скажеш – таким кремінцем здавалась...

«Нічні купальниці на озері Люцифер»...

Цікаво, таке озеро насправду є чи Еротос Амурський вигадав його назву, як і свій претензійний псевдонім? Треба буде пошукати в інтернеті. Втім, хіба так важливо, як називається водойма, сфоткана Еротосом? Може, це і взагалі не озеро. Можливо, світлину зроблено десь на морі або ж, навпаки, на якомусь ставку, де жабі по коліно. Головне – ті, хто в кадрі. А ще – як там написано в каталозі виставки? – «майстерність епатажного ловця вічності... перед яким так відверто відкрилися спокусливі юні феміни». Майстер він чи не майстер, цей «епатажний ловець вічності», Нора судити не бралася, але мусила визнати: фантазії йому не бракує. Ерот, Амур, Люцифер, купальниці...

Ох уже ці купальниці! Та вони нагадують радше потопельниць, що у місячну повню піднялися з піщаного дна в іпостасях русалок... Б-р-р-р... Аж дрижаки беруть... Водне плесо містичне, темно-фіолетове, майже чорнильне. А місячне сяйво над ним таке фосфорично-яскраве, ніби фотографові вдалося зафіксувати мить надпотужного вибуху нічного світила, точку завершення його космічного існування. Видовище – не для слабаків. Та дві голі дівулі наче й не помічають тієї вселенської катастрофи. Зеленкуваті мерехтять круглі обличчя, нахабно поблискують куполоподібні груди та широкі, як нагірні пагорби, сідниці з налиплими лусочками ряски. В розпущених рудих косах однієї з купальниць разом із водоростями заплутався змієподібний в'юн чи, може, молоденький вугор, чорняву маківку другої прикрасила водяна лелія, така велика і сліпучо-біла, що в її реальне походження просто неможливо повірити.

Нора нещодавно читала легенду про водяну лелію – нею ще в античні часи нібито стала прекрасна німфа, яка страшенно ревнувала свого коханого. Так божевільно ревнувала, так від тих ревнощів тяжко страждала, аж її бідне серце не витримало. От

і перетворилася красуня на квітку. Мабуть, любчик давав їй приводи для ревнощів. Інакше чого б це вона так мучилася? Гм... А хіба у німф бувають серця? Вочевидь, що так. Бо хіба можна без серця любити і страждати? Всі лінії життя, і щасливі, й нещасні, сходяться у ньому – перетинаються, переплітаються, клубочаться і нуртують, як вода у крутежі. Нора це добре знає, дуже добре. Ось і зараз... Їй аж млосно стає, аж коліна підгинаються і голова паморочиться, а воно, її серце, – стук-стук-стук, стук-стук-стук... От дурне! Чого так гупати? Ну чого? Тут стільки людей, ще хтось почує і тоді... А що тоді? Кому яке діло до Нориного серця? Що людям до самої Нори? Ну підійде якась сувора тітонька і скаже: «Панно Елеоноро! Примкни трохи свого двигунчика, бо він надто голосно працює і заважає справжнім естетам насолоджуватися виставкою». А може, почує не тітонька, а... Ні, чорнявому Еротосові не до того. Він не почує.

Лелія Норі сподобалася. Звісно ж, це фотомонтаж, як і ота риба – чи то в'юн, чи сріблястий вугор – на голові рудої купальниці, як жовтувате місячне сяйво на темному фіолеті води. То й що? Але яка ж гарна ця водяна квітка – ніжна, свіжа і ніби жива. А от щодо краси звабливого оголеного жіночого тіла, про яке так сенсаційно сповіщали афіші...

Нора стенула плечима. Ні, щось із цим «ню» на містично-космічній змонтованій світлині не зовсім так. Та ще більше не сподобалися їй купальниці «з плоті та крові»: живі, рум'янощокі й кармінновусті, в напівпрозорих аквамаринових одежах – радше пеньюарах, ніж сукнях. Вони стояли біля світлини, чи то пак фотокартини, зі своїми увіковіченими тілесами пообіч автора – «досі нікому не відомого, але перспективного й епатажного ловця вічності Еротоса Амурського». Стояли, міцно затиснувши його, «сміливого й розкутого», круглими оголеними плечима та засмаглими стегнами. Еротос навіть не намагався визволитися з полону пишнотілих завойовниць. Вони ж посміхалися на всі тридцять два і пускали очима бісики, ніби закликали: «Агов! Люди! Ну що ви там

розглядаєте? Що ще цікавого може бути в цій залі? Дивіться лише на нас – живих і сфотографованих! Ми тут головні! Ми!»

Хтось мляво реагував на їхні відчайдушні телепатичні заклики і на коротку мить підходив до «Купальниць...», пробігав поглядом по зеленкуватих тілесах і йшов далі. Хтось їх узагалі ігнорував. Робіт на стінах було багато, авторів і моделей у негліже та без – ще більше. Тож фотонатурниці зрештою відпустили свого Еротоса Амурського й, вихляючи стегнами, виключно пошпацірували через залу. Курс узяли просто на Нору. Вона якраз відійшла до вікна й зібралася присісти на широке підвіконня, завалене жіночими сумочками і квітами.

– Ньюшки^[1]...

Нора тихо, зовсім тихо, майже нечутно прошепотіла це слово, яке якось само собою випурхнуло з рота: спочатку в гортані з'явилося безневинне «ню...» (як означення жанру виставки), потім воно прокотилося язиком аж до його кінчика, тоді просковзнуло крізь стиснуті зуби і прорвалося до вуст шиплячим «...ш-ш-шки». Але одна з дівчат, ота, в рудому волоссі якої на світлині звивався чи то в'юн, чи молодий вугрик, раптом рвучко обернулася, скинула з обличчя посмішку (Норі здалося, що вона аж об підлогу дзенькнула, як бутафорна театральна маска) і спрямувала свої сердиті сірі буравчики під густими накладними віями на неї:

– Що? Що ти там нявкнула?

Ще мить – і дівчина опинилася перед Норою. Але Нора дивилася не на неї, а на ту, другу, що зупинилася неподалік. Дивилася так, ніби шукала поглядом лелію в чорному волоссі. Шукала і не знаходила. Зненацька Норине обличчя – спочатку ліва половина, а потім права (як тоді! тоді!) – запекло від різкого болю, удар струсонув передпліччя, пройшовся по ребрах, всередині носа, десь на рівні міжбрів'я, залоскотала перша крапля крові, що за мить (вона це достеменно знала!) має прокотитися вниз, вирватися з ніздрі і вибухнути червоним фонтаном. Відставила вбік праву руку

з квітами (щоб не заюшила кров), зігнулася у попереку, затулила лівою долонею носа і стрімголов кинулася до дверей.

– Вона що, звихнута? – насмішкувато-здивовано кинула вслід рудокоса.

– Ти про кого, Нінок?

– Про он ту замухришку, що чкурнула так, ніби її ґедзь укусив. Прошила нас обох божевільним поглядом, щось прошипіла просто мені у фейс, ледь не збила з ніг і тепер-от стовбичить біля виходу, як нічний порт'є біля дверей ресторану.

– Замухришка?.. Біля дверей? О! Йо-ка-ле-ме-не! Та це ж Елеонора Горницька власною персоною! Впасти й не встати! Дайте, дайте мені фотоапарата, щоб зафіксувати цю неповторну фантастично-історичну мить! Суперскромниця, моралістка й активістка на виставці «ню»! І як же це вона наважилась на такий відчайдушний злочин? І що ж їй Алька скаже, коли дізнається?

– Подумаєш, дивина. Може, дівчинку й не чіпляє це «ню». Може, вона зеленого поняття не мала, що це таке, і просто причимчикувала привітати когось із учасників. Підвелася з постелі – тендітна, слабенька, зелененька, з температурою під сорок. А тут стільки розкішної оголеної натури. От і стало зле. А чого було вставати зі смертного одра і на таку виставку пертися?

– Нінок! Вона не хвора, вона – нещасна.

– Хіба це не одне й те саме? Казала моя маман, що нещастя – найстрашніша хвороба, майже невиліковна. А ти, як я зрозуміла, знаєш цю суперскромницю... Ну і хто вона? Чого витріщалася на нас так, ніби це її покійні прабабці повилазили з гробків і прихилиталися з цвинтаря, щоб на голих дівок подивитися? Пиши характеристику. Тільки не курячою лапою, як ти зазвичай це робиш, а чітким каліграфічним голосовим почерком, щоб я все і відразу втямила. І печатку не забудь поставити.

– Пишу. Отже, Елеонора Горницька. Цьогорічна випускниця моєї рідної, до нудоти остобісілої бурси, слухняна, ну ду-у-уже слухняна, вчительчина доця, ботана, тобто, кругла відмінниця, якщо ти не

знаєш, що означає слово ботана, чемна і правильна, як табличка множення, нюня-манюня, цяця-паця, пусі-мусі... Словом, сіра мишка, у якої ні кігтиків, ні зубчиків, ні колючок, ні хвоста, ні...

– Бреши та не забріхуйся, Тасько! Немає на білому світі жодної мишачої особини без кігтиків і зубчиків! Людської, до речі, також. Просто ці природні види зброї мають здатність ховатися і появлятися, залежно від обставин. Щоб ти знала, навіть їжаки мали колись гладесеньку і ніжнесеньку шкіру. «Але завівся в лісі лис, там ліс наповнився вовками...» Ну, а далі можеш здогадатися сама: став бідний і добрий їжачок злущим і колючим. Фр-фр-фр-р-р... Тож дивись – піднесеш ненароком руку до ротика цієї цяці-паці, нюні-манюні, пусі-мусі, а вона – хр-р-рум... І стане наша розпрекрасна Тася калічкою, без одного наманікюреного пальчика. А може, і взагалі без пальчиків.

– Налякала їжака голою дупою! Нора так ніколи не вчинить. Ця чувачка... ммм... як би це тобі сказати... О! Вона – біологічна пацифістка й абсолютна безколючниця. Такий от генетичний збій стався в незахищеному організмі бідної вчительчиної дівчинки. Таке-от горе. До того ж вона дуже добре навчена, як треба поводитися з такими, як ми з тобою, – Таїса на останньому реченні підвищила голос і по-змовницьки засміялася.

– Ким навчена? Чи не тобою?

– Ти, Нінок, просто ясновидиця!

– Сама знаю. Це в мене спадкове, моя бабуся – знаменита ворожайка поліська. Можу навіть сказати, за що ти навчила, чи то пак провчила, цю нюню-манюню, цяцю-пацю.

– Ну-ну...

– Антилопа гну! Отож, бідна сіренька мишка накинула оком на його високість принца Ра, вирішила, так би мовити, закадрити багатого мажорчика. Так? Звісно ж, так. По твоїх очах бачу. Через нього вона, мабуть, і припхалася сюди з букетом троянд у руках. Я так думаю! – Ніна підняла вказівного пальця, копіюючи актора Мкртчяна з фільму «Міміно». – От ти її якогось історичного дня зі

східців королівського замку й зіштовхнула, ще й пальчиком перед носом помахала. Отак-от: «Ну-ну-ну! Хутчіше звідси мотай і на чужий коровай рота не роззявляй».

– Припустимо...

– Еге ж, припустимо – штани спустимо, кропивою голу дупу відшмагаємо і малу до твого принца блакитної крові не підпустимо. Ніколи! Нізащо! Але... Ти давно читала казку про Попелюшку? Отож, ці всюдисущі і нібито геть безпорадні замухришки мають хитру звичку залишати на східцях свої кришталеві черевички. Начебто ненароком загублені... А це, Тасю, ой як небезпечно.

– Не парся! Усі черевички Радових попелюшок я зліквідувала, до кожної взувачки – по цеглині, а тоді – на дно річки, ракам на корм.

– Не чула, щоб у меню цих членистоногих були кришталеві шузи.

– Тепер нібито з'явилися якісь раки-мутанти, які пожирають кришталі. Тож нікого шукати мій принц не буде і приміряти йому нічого. А то б він уже цілий гарем, взутий у кришталеві капці та навіть чобітки, зібрав. А воно мені треба?

Нора так і не вийшла із зали. Стояла обличчям до дверей, уся затерпла, задерев'яніла, із затиснутим лівою долонею носом. Купальниці, нібито прогулюючись, підійшли ближче. Вони іронічно позирали на Нору і явно адресували свою балачку їй – добирали дошкульні фрази, не стишували голоси, сміялися. Особливо старалася Таська. Та сама, з білосніжною лелією на світлині. Та сама, яка колись... Нора провела долонею по обличчю, ніби хотіла стерти сліди давніх пекучих саден, і повернулася від дверей. Кров носом не пішла, біль на вилицях стихав, зате стрімко скочувався у груди. «Закон сполучених посудин у дії», – усміхнулася сама до себе.

Купальниці, мабуть, по-своєму зрозуміли її усмішку. Чи й зовсім не зрозуміли. Бо враз притихли і вичікувально витріщилися на Нору. Мабуть, сподівалися на скандал, який щойно з таким завзяттям провокували. Вона не піддалася на провокацію – просто не вміла скандалити. Випускати колючки і пазури (а випустити їх ой як треба

було б!) також не вміла. Чи вони в неї ще не вирости? І це за сімнадцять років! Справді якийсь генетичний збій...

«Нюшки! Нюшки! Нюшки!» – повторювала подумки, обминаючи злочасних купальниць і водночас усміхаючись та ковтаючи сльози. Сама не знала, чого більше було в тому повторюванні – ревнощів чи образи. Мабуть, і того, й другого. І ще третього – заздрощів. Так-так, нічого лукавити перед самою собою – вона таки заздрила цим дівулям. Страшенно заздрила. Бо ж це з ними він їздив на озеро (чи куди там ще?), їх знімував, їм, уже на світлинах, припасовував на волосся лелію і рибину, з ними стояв в обнімку посеред зали, їх виставив на вселюдський огляд...

«Манірні телиці в аквамаринових пеньюарах... Зеленокосі потопельниці... Лоскотухи водяні... П'явки болотні... Відьмачки... Упириці...»

А в голові, у такт серцебиттю – Таїсині слова: «Мій принц... Мій принц... Мій принц...»

Чому це він її? Він ще нічийний. А може стати... Може стати і зовсім не її! Не кажи, Тасько, «гоп», доки не перескочиш...

Норі трохи дивно, що Рада називають принцом Ра. Ще дивніше, що він опинився серед учасників цієї досить специфічної виставки, схованих за вигадливими псевдонімами. Та, здається, відчувається він тут, як прудкий вусатий вугро-в'юн у воді. Поправляє волошкову краватку-«метелика», що так пасує до синього піджака, стримано киває, зблискує чорними очима, приймає привітання з дебютом, щедро роздаровує усмішки знайомим і не зовсім.

Вона прийшла в арт-галерею заради нього. Лише заради нього. Прийшла і тиняється тут, як неприкаяна чапля серед зграї ворон. Як підійти ближче? Що сказати? Та ще й ці пильноокі купальниці, щоб їх бородатий Водяний у своє болото забрав!.. Вловила-таки мить, коли дівчата заговорили з кимось в іншому кінці зали, і стала перед Радієм. Стримуючи зрадливе тремтіння в колінах і голосі, прискоромовила кілька заготовлених (і, боже, яких же банальних!) слів. А тоді простягла п'ять пурпурових голландських троянд. Він узяв

квіти, мимохіть кивнув: «А-а-а, це ти, мала...» І пішов до гурту фотографів, який уже вишнурувався півколом перед мікрофоном та телекамерою. Туди ж хутко потягнули свої напівпрозорі шлейфи самовдоволені купальниці.

– Мала?.. Від великого чую!.. – розгублено і розчаровано прошепотіла Нора.

Ладна була заплакати. Сльози вже зібралися біля піднебіння і дразливо лоскотали гортань, ще мить – і доберуться до очей, покотяться по обличчю. Витратила на цей імпортований букет майже половину грошей, відкладених на босоніжки (якби тільки мама знала!). Таких квітів йому більше ніхто не подарував. Ніхто! А він не оцінив, ба навіть не звернув на них уваги – просто взяв, як належне, і відійшов. «А-а-а, це ти, мала...» Може, не впізнав? Ну звісно ж, не впізнав. Бо якби впізнав... Але як, як він міг її не впізнати, не запам'ятати?! Та вона б нагадала, якби не ці нахабні цицькаті й пишнотазі нюшки, що не зводять із нього очей... Он як рвонули за ним до мікрофона і телекамери. Нюшки! Нюшки! Нюшки!

Десяток фотографів і чималий гурт журналістів та відвідувачів виставки перейшли у праве крило зали, де мало відбутися відкриття. Нора залишилася наодинці з похмурим і містичним озером Люцифер. Ігнорувала безсоромних голих купальниць. Дивилася лише на білу квітку. Якоїсь миті здалося, що та запульсувала – хутко-хутко, в одному ритмі з її серцем. Біднесенька німфо! Як же тобі було боляче! Як нестерпно боляче! От би самій перетворитися зараз на лелію. Усі б здивувалися, побачивши її на підлозі галереї, біля його світлини. А він...

Та звідки їй знати, що зробив би цей «епатажний ловець вічності», цей гоноровий високородний принц Ра? Може, навіть не помітив би, наступив і розчавив своїми модними штиблетами. Може, викинув би на дорогу і її переїхала б автівка. Може, підняв би і жбурнув он до того кошика зі сміттям. Може, пришпилив би до Таїсиних кіс. Може...

Що йому до Нори? Звідки йому знати, що коїться з нею впродовж цих двох місяців, чотирнадцяти днів і... котра там на дзигарику?.. –

і тринадцяти годин?

Від тієї самої зустрічі...

Від того самого вечора...

Від того танцю...

Стояла за рогом будинку, чекала, поки Радій вийде з арт-галереї. Вийшов у супроводі своїх тілих купальниць. Таська несла оберемок квітів. Серед них яскраво полум'яніли Норині троянди. Чому Таська? Ну чому? Йшла слідом за ними і не могла відірвати погляду від Радія. У нього навіть хода особлива, не така, як у всіх. Таська чогось шарпнулася. Одна троянда упала з тротуару на проїжджу частину. Нора кинулася за нею. Різко загальмувала автівка. Щось закричав водій. Здається, назвав Нору роззявою. Їй було байдуже. Несла свою загублену троянду і ковтала сльози.

* * *

Не збиралася йти на дискотеку. Навіть гадки не мала про неї. Та якби й раптом спало таке на думку, то що з того? Все одно мама не пустила б – за місяць випускні іспити в школі, а там і вступні до інституту. Тож мусить бідна Елеонора Горницька викинути зі своєї руської голови все, ну абсолютно все, що не стосується екзаменів. А звільнені від усякого побутового непотребу полички у черепній коробочці треба негайно заповнити відповідями на всілякі хитромудрі питання. Для чого? Щоб отримати золоту медаль, а відтак – пільгу на вступ. Бо щоб стати студенткою філфаку, мусить розраховувати лише на себе. Жодного блату, домовленості, знайомства – усе має бути по-чесному. Так їй було заявлено мамою ще на початку навчального року. Отож, не відволікатися, не розслаблюватися, не ловити ґав і навіть не мріяти про якісь там танці-шманці! Працювати, працювати і працювати! Адже, як любить повторювати мама, життя без навчання – як цукор на дощі, і лише на жебрака вчитися не треба.

Але Янка – це ж така смола липуча та приставуча, така провокаторка й авантюристка. Нора аж знетямилась, коли вона взяла її на кпини. Чогось раптом стало так прикро, так жаль самої себе... Ймовірно, просто перепрацювалась, перевчилась, от і здали нерви.

– Це ж просто смішно, – аж зайшлася переливчастим дзвіночком невгамовна однокласниця, – закінчувати школу і досі не побувати на дискотеці. Жоднісінького разу! Середньовіччя якесь! Відстій повний! А може, ти не до інституту готуєшся, не до самостійного життя серед людей, а... типу того... до чернечого постригу? Кажуть, що в Зимному скоро жіночий монастир відкривається. Для таких, як ти, самотниць закомплексованих, там місце обов'язково знайдеться. Послушниця Елеонора... А що, звучить!

– Сама і їдь у те своє Зимне, – відрубала Нора.

– По-перше, Зимне не моє. По-друге, я *іду* на дискотеку. А дискотека, щоб ти знала, забембана моя ботано, зовсім недалечко – у спортивному залі нашої ріднесенької бурси. Тупу-тупу ніжками – і вже за п'ять хвилин можеш уколоти когось ріжками та й хвицати досхочу копитцями. Невже тебе мама навіть туди не відпустить? Ну, знаєш... Це вже абзац! Капець! Просто якась мертва пустеля посеред житейського океану юної феміни Елеонори Горницької! Так далі жити не можна!

– А як можна?

– Як-як... Проти неба навznak! Треба щось придумати. Твоя Алька, ой пардон, Олександра Тимурівна, звісно, жінка дуже правильна і непохитна, як гібрид китайської стіни і теореми Піфагора. Але ж не обов'язково розповідати їй геть усе. На вісімнадцятому році життя людина вже має право на власні таємниці. До того ж чого це тобі конче день і ніч думати про ті проклятуці іспити, ніби в житті нічого кращого немає? Навіщо зубрити те, що ти й так без пам'яті знаєш? Ти ж у нас такий мудрунчик, така бездоганна і дошкопошанна. Фу, аж бридко! Вибач, я не хотіла тебе образити. А мої предки, до речі, навіть не підозрюють, куди я зникаю в суботу ввечері на кілька

годин. Що тобі заважає сказати своїй мамі, що ми з тобою разом до випускних екзаменів готуємося? Ну? Ти їй скажеш, що ми це робимо у мене, я своїм скажу – що в тебе. Ну що, крутяк? Як бачиш, не тільки в тебе фантазія фонтаном б'є.

Обманювати негарно. Тим паче маму. Але...

Того вечора Нора й познайомилася з Радієм Трояном. З Радом, Радиком, Ра... Модний джинсовий прикид, артистичні манери, смоляне волосся, закучерявлене в екзотичній стрижці «афро»... Він класно танцював, сміливо обіймав, сипав жартами і дуже дивувався, що не помічав її раніше, адже сім років тому закінчив цю саму школу. Отже, вони ходили одними коридорами й обов'язково мали перетнутися. Як же можна було пройти мимо такої красуні і не помітити її, не осліпнути від її вроди, не зомліти біля її ніжок? Рад зізнався, що живе неподалік від школи, на тихій зеленій вуличці, що збігає від центру до річки, в триповерховому будинку («він там один такий»), тому іноді й навідується сюди на дискотеку. Тепер уже точно жодної не пропустить.

Ластівки літають, бо літається,

І Ганнуся любить, бо пора...

Її улюблений Рильський добре знався на любові. На те він і поет, тому він і класик. Але в цих його рядках (пробачте, шановний Максиме Тадейовичу!) легко можна замінити ім'я Ганнуся на Норуся. Бо, вочевидь, і для Нори також настала пора. Якраз цієї весни. Цього вечора. Під час цієї зустрічі.

Не те, щоб вона досі не думала про кохання. Хто ж із дівчат про нього не думає? Думала і навіть любила. Звісно ж, любила. От тільки ще сама не знала кого. В уяві поставали якісь незримі обриси, зблискували то сині, то сірі, то карі очі, звучали палкі зізнання, до рук торкалися чийсь трепетні пальці, аж лоскітно ставало у грудях від

тих уявних діткенень... Та саме цього вечора її кохання стало зримим, реальним, конкретним – з радісними чорними Радовими очима, Радовим голосом, із його гарячими долонями, доторки яких так і залишилися на її плечах, немов акумуляторні батарейки у часовому механізмі, і вона цілу ніч відчувала, як від них розходяться тоненькі електричні розряди, що зігрівають і підзаряджають усе тіло. Їй ще ніхто не казав, що вона красуня. Ніхто! Та Нора ніколи такою себе й не вважала. Невисока, худорлява, трохи незграбна, як несформований підліток... Було б чого зомлівати хлопцям біля такої... Але ж *він* сказав! *Він!* І обіймав її, і танцював з нею.

Наступної суботи Нора вже сама напросилася в попутниці до Яни.

– Що, сподобалось? – підморгнула однокласниця. – Я ж тобі казала: не стільки світу, що у квартирці кухонного вікна. А життя куди крутіше, ніж про нього в занудних книжках написано.

– Ніби ти їх колись читала, – усміхнулася Нора.

Рад трохи припізнівся. Нора знервувалася. Танцювати не хотілося, розмовляти – також. Та й яка розмова при такому гримкотінні. Спортивний дерев'яний кінь, переставлений на час диско у закуток, і той не витерпів – беркицьнувся ногами догори поряд з баскетбольним щитком. Вже зібралася йти додому, а тут – Рад. Норине серце радісно затріпотіло, щасливо затьохкало. Підійшла першою, привіталася, усміхнулася. Подумала: після того, що було тиждень тому, після тих його слів має право.

Виявляється, не мала... Після дискотеки Радій узявся провести її додому. Не запитував, чи можна, чи згідна вона. Просто обійняв за плечі і пішов поруч. Нора не заперечувала. Була щаслива – її вперше проводжав хлопець. І який хлопець! Такого ще пошукати, а він до неї сам прийшов. Хай би ця дорога ніколи не закінчувалася! Хай би ці проводи тривали до ранку! Але що там тої відстані від школи до дому. Хвилин п'ятнадцять – і ось уже й рідний двір з рядочком дерев: над самою дорогою стара горобина, а за нею десяток молоденьких беріз – «як старшина й новобранці», – сказав колись тато.

Ні-ні, стояти на подвір'ї, перед дев'ятиповерховим будинком, не можна. Їхня квартира виходить на протилежний бік, але це ще нічого не означає. Он скільки вікон світиться, і за кожним може виявитися агент, який негайно передасть інформацію мамі. Вирвалася і побігла. Біля під'їзду зупинилася, озирнулась. Рад уже заховався за останньою берізкою. Нора зітхнула і простягнула руку, щоб відчинити двері. Не встигла – між ними і нею вигулькнула дівоча постать. Наче із землі виросла.

– Привіт, сучко! Тебе твоя Алька не вчила, що забирати чужих хлопців не можна, бо це дуже шкідливо для здоров'я і навіть небезпечно для життя?!

Нора впізнала Таїсу із сусіднього будинку, колишню мамину ученицю, доньку директора якоїсь продуктової бази. Мама аж на лиці змінювалася, коли вимовляла його ім'я – Аполлінарій Іполітович. Таїса на чотири роки старша і на голову вища від Нори. І рука в неї не по-дівочому важка. Ляпас обп'якував ліву Норину щоку, потім праву. Тоді голова ритмічно захилялася від ударів з боку в бік, як у набитої ганчір'ям ляльки-мотанки. Далі посипалися стусани – в груди, в живіт, у спину. Нора спробувала вирватися, забігти у під'їзд, але Таїса відірвала її від дверей і заштовхала за кущі. Там уже дала волю ногам. Дві Тасьчині подружки спостерігали за розправою – чи то насолоджувалися, як древні римлянки боєм гладіаторів, чи просто стояли на атаці.

– Ауфвідерзеєн!^[2] І забудь про Трояна. Він мій.

Три тіні попливли з двору. Нора залишилась лежати. З носа цебеніла кров, голова паморочилася, у грудях щось хрипіло й булькало, ребра боліли так, ніби їх на тріски порубали. Вона плакала. Але не від болю. Плакала за Радом, за своїм першим коханням, що тільки-но спалахнуло, а на нього зразу ж холодною водою, як із пожежного брандспойта. А ще переживала, що її закривавлену найкращу, найновішу сукенку вже не відіпрати. А це ж святкове вбрання. Як пояснити мамі, чому вона одягла цю обновку

в будень, йдучи до Янки? Хто ж це при здоровому глузді готується до екзаменів у святковій сукні?

Мамі було не до сукні. Металася від Нори до аптечки, від аптечки до телефону. І знову до Нори. І знову до телефону.

– Мабуть, треба повідомити міліцію...

– Не треба! – закричала Нора.

– Чому?

– Тому що скоро випускні іспити. А мене будуть на допити викликати, в міліцію, до суду... Коли ж мені готуватися? Посиджу кілька днів удома, і все минеться.

– Так-так, – бідкалася мама. – Це правда. Якщо втрутиться міліція, уся школа буде знати. А ти ж на медаль ідеш... Ще не відомо, що ті дівчата розкажуть, як на це зреагує директор. За щось же вони тебе побили. За що?

– Ні за що! – стояла на своєму Нора.

– Ні за що не б'ють. Щось, значить, недобре ти вчинила, когось скривдила. Бо щоб ото просто так... Та ще й дівчата. Що, що ти їм зробила? Що ти натворила, Норо?

– Нічого!

– Але ж чогось вони прийшли.

– Напевне, з кимось мене переплутали.

Не могла ж вона сказати мамі про дискотеку, про Рада, про Таську.

З тієї ночі у Нори пропав сон, зник апетит, літери в підручниках то розповзалися навсібіч, як в'юнкі вуженята, то розліталися, як метелики. Не знала, від чого це: від Тасьчиних стусанів чи від туги за Радом, за оскверненим коханням, яке мало так прикро обірватися на першій же ноті.

Тиждень сиділа у квартирі. Лише під вечір мама виганяла її «подихати свіжим повітрям» («тільки не більше як на пів години!»). Нора відразу ж забувала про пів години, ходила й ходила, як сомнамбула, біля триповерхового будинку, новітнього елітного котеджу, які тільки-но почали з'являтися у місті. Дім з добротними парадними дверима на кодових замках, просторими лоджіями, що

виходили в затишний зелений дворик, обнесений металевою огорожею художньої ковки. Через вікна яскраво світилися великі дорогі люстри – видно, тут пожильці не заощаджували на електроенергії. Породисті собаки витягали з під'їздів на повідках своїх породистих господарів у дорогих шкірянках. Можливо, серед них був і хтось із Радових батьків – вона не встигла запитати, чи є у Троянів пес. Від цього будинку віяло таємничим життям – ситим, розкішним, пахучим, умиротвореним, невідомим і недоступним Норі.

Наступної суботи вона побігла до школи. Зайти до спортивної зали, де заклично звучали суперпопулярні «Боні М.», не наважилась. Хотіла хоча б здалеку побачити Рада. Зазирала у вікна, чекала біля шкільних воріт. Намарне. Його не було.

Приходила щосуботи. Ні Рада, ні Таськи. Ймовірно, Таїса про всяк випадок переманила свого принца Ра до іншої зали, аби Нора не потрапляла йому на очі. Дискотек у місті розвелось – хоч греблю гати.

Якогось суботнього вечора, повертаючись із чергових пошуків, Нора випадково побачила неподалік від школи, на тумбі для оголошень, афішку, що сповіщала про аматорську виставку світлин у стилі «ню». Експозицію оголеної натури начебто підготували в їхньому місті вперше, вона має стати провісницею нового напрямку в мистецтві, резонансною подією в культурному житті краю. Серед фотографій самих авторів, віялом розміщених навколо тексту, – о, диво дивне! – якийсь Еротос Амурський із усміхненим обличчям Радія Трояна.

«І навіщо йому таке звучне ім'я ховати за примітивним псевдонімом?» – подумала Нора. І вже тієї миті знала, що піде на ту виставку. Просто не могла не піти.

* * *

А не таке вже й диво дивне – з'ява Рада-Еротоса зі своїми «Купальницями...» в міській арт-галереї. Як сказав би Норин тато, «діалектика життя, яке не стоїть на місці, а отже, кудись та й мусить рухатися». Радієве рухнулося до «ню». Всього на один крок і дуже мало ймовірно, що надовго, тим паче назавжди, але рухнулося.

До фотосправи Рад уже давненько мав безпосередній стосунок. Зізнався Норі в цьому ще першого вечора їхнього знайомства. Загадково говорив щось про миті між минулим і майбутнім, які не повинні канути в небуття, про жіночу вроду, яку безжально знищує час, зате може зафіксувати і врятувати звичайний фотоапарат у руках справжнього художника, натякав, що молоді жінки записуються в чергу до нього, аби замовити ну дуже незвичні і незвичайні портрети. Вона слухала все це упіввуха. Головне – його присутність і голос. Що їй до чиєїсь вроди і до невблаганного часу, що без жалю поглинає ту короткоминучу красу. Її ця проблема ще не торкалася. Навпаки, час працював на неї.

Був Радій, щоправда, не художником, точніше, не зовсім художником. Транспаранти до свят, гасла із політичними цитатами, знімки передовиків виробництва для Дошки пошани, фото ударних суботників і веселих пікніків та маївок... Усе це свого часу давало йому змогу непогано заробляти. Проте впродовж останніх років стало нікому не потрібним. Життя змінилося, старі підходи та ідеологеми канули в безвість. Слідом за ними, як глиняні колоси з постаментів, почали падати, розсипатися й перетворюватися в порошок і пуританські табу. Першим узялося випростуватися з них, як дитина-переросток із тісних пелюшок, мистецтво. Вдихнувши на повні груди свободи й трохи від несподіванки захмелівши, воно раптом запрагло ще й голизни. Стало модно вивішувати у вітальнях багатих «царськосільських» новобудов родинні портрети, а в спальнях – полотна і фотосвітлини з оголеними дівами у відвертих позах. Тож, цілком можливо, попит на «ню» різного штибу провокували не так митці, як ті, хто впливав на нього своєю любов'ю, помноженою на вміст хутко розбухлих гаманців. Питання

залишалося відкритим і дискусійним. Зате у тренді тепер, як зазначила під час відкриття виставки мисткиня у глибокодекольтованій бузковій блузці-розлітайці, вона ж авторка тексту, вміщеного в каталозі, – відвертість, природність, епатаж і розкутість, тобто те, про що досі, тим більше у їхній сірій провінції, і мріяти не можна було.

Отож, що менше одягу на роботах, то більше відвідувачів та журналістів на виставках. Що більше публіки, то схвальніші відгуки у пресі і ширша популярність. Як не похвалити те, що народу подобається?! Словом, як пожартував якийсь рудий бородань, по-приятельськи поплескуючи Еротоса Амурського по плечу, що більше тіла, то більше й діла.

Для Рада слова бороданя – не хтозна-яка новація. Подумаєш! Відкрив Америку через квартиру! Молодий Троян і без його монологу з прозорими натяками вже встиг вловити цю закономірність. Та він не збирався присвячувати життя цьому самому «ділу», робити комерцію чи заробляти славу на оголеній натурі. До галереї його привело дещо інше.

Після закінчення школи батько, який обіймав високу посаду в управлінні торгівлі, віддав його до училища. Звісно ж, до торговельного, куратором якого був сам. Міркував: щоб стати згодом директором магазину, не обов'язково зірки з неба хапати – якимось він і туди прилаштує своє не вельми прихильне до науки чадо. Аби був диплом і надійний «дах» над головою. Та як не давалася Радові математика в школі, так не далася вона і в училищі. Відтак – дві розтрата впродовж двох років у двох крамницях: спочатку побутової техніки, потім – готового одягу. Третього фіаско вирішили не чекати.

У батьковому відомстві потрібен був художник-оформлювач і за сумісництвом фотограф. Тоді Борис Маркович раптом і згадав: єдине, що хоч трохи давалося синові в школі, – малювання. Радій навіть до художньої студії ходив, щоправда, недовго, всього рік, а все ж... Та й навчитися фотографувати – не велика проблема, аби фотоапарат добрий. Так випускник торговельного училища став

«митцем». Робота – не бий лежачого: писати, що скажуть, хоча частенько й писати не треба – просто зафарбовуй собі на папері літери, припасувавши до картону пластикову трафаретку. Зрідка доводилось сфоткати когось. Проявляти знімки не обов'язково самому, можна здати в будь-яку лабораторію. Тобто, мінімум зусиль для рук і нуль – для мозку. Та ще й під татковим широким надійним крилом.

Якось, ще під час навчання в торговельному училищі, юний Троян згадав про уроки малювання, про художню студію і спробував узятися за пензель. Чи то йому робити було нічого, чи хотів довести, що в студії несправедливо поставили хрест на його талант... Запросив на дачу однокласницю і пообіцяв зробити з неї прекрасну Афродіту, що виходить із пінистих морських хвиль. Моря у місті не було, та й цікавило воно його, як вовка трава. А от дівчина... Отож, малював не так із міркувань художньо-естетичних, як із суто еротично-хуліганських і донжуанських. Навіть повісив згодом оте «мальовидло» (мамин вислів) у своїй кімнаті.

Що тоді було! Батько, вічно відсутній удома, заклопотаний організацією фуршетів та розподілом дефіцитів, зазирнувши до кімнати молодшого сина (старший уже мав власне помешкання і сім'ю), схопився спочатку за голову, тоді – за серце, а далі в нестямі затупотів ногами.

– Це що за повія з Одеського борделю?! Зняти цю мазню! Негайно! Яке неподобство!

Не те, щоб Борис Маркович дуже обурився синовим «ню». Сам полюбляв голу натуру і навіть був автором поширеного в його колах афоризму: «Перш ніж жінку роздягнути, треба її одягнути». Але він злякався, щоб «мальовидло» не потрапило на всевидючі очі когось із його відомства або не дійшло до їхніх мізків. Місцем у своєму неприступному для простих смертних управлінні він надзвичайно дорожив. Ще б пак! А де ще можна знайти краще і вигідніше, особливо у часи, коли в крамницях не те що холодильники і телевізори, а й мило та труси продавали за талонами? Його посада

передбачала, зокрема, й роботу з молодими кадрами, яких, звісно ж, потрібно виховувати. А тут у власному домі така розпуста – гола дівка на стіні та ще й така потворна!

Рад образився. Страшенно образився. Особливо за «мазню» і «неподобство». Проте батечко не дав йому навіть слова мовити на захист свого юнацького творчого пориву. Довелося згорнути картину руркою, засунути в тубус для креслень і закинути на антресолі. Але і звідти вона невдовзі зникла. «Певне, старий знищив», – здогадався Радій і затаїв гнів на консервативного предка.

І ось тепер він вирішив узяти реванш: дізнався про виставку, сфотографував, а тоді змонтував і запропонував на неї своє «ню». Цього разу уже не в квартирі, а в арт-галереї. Хай дивиться все місто! Хай знають! А за тиждень він ще й покладе перед татом газету, де буде написано, зокрема, і про його епатажного сина (домовленість з газетярем влетіла в копійчку, але вираз, який передбачався на обличчі старого, того вартий).

Борис Маркович на відкриття виставки не прийшов. І газетну статтю про неї читати не збирався. Він уже звик до вибриків свого молодшого. Та й часу не було. Старшого Трояна вже не обходило обліко моралє – ні синів, ні підлеглих. Він не спав ночами з іншого приводу. Треба було поспішати. Дуже-дуже поспішати. Щоб максимально використати ще не втрачені зв'язки і свій начальницький вплив, урвати ласий шматок від зникаючого відомства, приватизувати за безцінь приміщення, що недовго залишатимуться безхозними, розмістити у них уже власні крамниці, переправити до них (уже не крамниць, а маркетів) приховані за роки кризи дефіцити. Словом, створити могутню власну імперію.

Потяг мчав на всіх парах із однієї епохи до іншої. Хто встигне – той у нього й заплигне. А йому не хотілося залишитися ні з чим на спорожнілій платформі. Він же не хто-небудь, а Троян!

Рівно о восьмій обізвався сотовий. Левко хутко обірвав мелодію мелорингу. Якщо, боронь боже, хтось почує, телефон негайно конфіскують. Дивно, що його досі не забрали. Щось завадило бравим конвоїрам. Вочевидь, вони більше переймалися тією брехушкою у червоній сукні. Вона ж усе-таки на візку. Дурне дівчисько! Що її підштовхнуло до того мосту і змусило лізти на відбійник? В усякому разі нічого доброго. На такі вчинки відважуються не від великого щастя.

Телефонувала схвильована Марійка. Сказала, що вже другу годину місця собі не знаходить. Тільки-но прокинулась – вийшла на веранду, а там дерев'яний лежак ребрами світить, матрац, подушка і простирadlo на ходнику^[3] валяються. Спочатку подумала, було, що хтось насильно забрав Левка, от і скинув під час борюкання постіль на підлогу. Потім вирішила, що Левко сам вчинив безлад на веранді – кудись дуже поспішав, тож не до постелі було. Може, до міста у справах поїхав, а може, вирішив до новобудови пройтися чи до озера пробігтися. Вже й усі жданики поїла, а його нема та й нема. Славчик також нудиться, никає он подвір'ям тенди-сенди як неприкаяний і реп'яшком до неї чіпляється, разів десять уже перепитував, куди це дядько Левко з самого ранку зник і чи не покинув, бува, їх назовсім. А їй звідки про те знати? Вона ж не тримає Левка на прив'язі, бо хто вона йому? Він вільний іти, куди йому заманеться. Але щось же цьому прилипкові малому треба відповісти. А що?

– Скажи, що скоро буду. В поліції я, Маруси`но.

Лише він один називав жінку іменем, яке почув колись від її батька. А хто ж її ще так називатиме?..

– У поліції?! Як це? Чому? Господи, що ж ти такого накоїв? За що вони тебе забрали? – голос молоді жінки задрижав, як останній листок на осінньому вітрі, ось-ось зірветься і полетить.

– А ні за що.

– Ні за що? Хіба так буває?

– Буває, Марусино, буває. Влип ні за цапову душу. Тепер мушу чекати, поки наша доблесна поліція розбереться, що й до чого, і, сподіваюся, вибачиться.

– Аякже, вибачаться вони. Аби хутчіше відпустили додому.

Додому... Левко ніколи навіть подумки не називав своєю домівкою цю «врем'янку», зведену, напевно, ще за царя Гороха. Будували її, вочевидь, на «тим часом», поки на більший будинок зберуться. А вона й досі стоїть.

Левко орендує цю хату вже другий рік. Від нинішньої весни разом з ним тут і Марійка та Славко. Жінці звідси трохи складно добиратися до дитячої поліклініки, де вона працює. Та гарне житло та ще й у центрі міста потребує і платні гарної. А як її викроїти зі скромного заробітку медсестри? От він і запропонував пожити кілька місяців. Сам перебрався на веранду, а мамі з сином кімнату віддав. Марійка тулить копійку до копійки. Окрім основної роботи, має ще підробіток, але не систематичний, здебільшого випадковий. Навідується після зміни до хворих – кому ін'єкції, кому натирання, кому банки поставити (старші пацієнти ще не забули про цю панацею від усіх застудних болячок). Але що то за гроші, коли в тебе є дитина, яка хутко виростає і зі штанів, і з пальтечка, і з черевиків.

Місяць тому господар, молодий клерк з якоїсь офісної контори, якому ця хатина дісталася у спадок від предків, заявив, що весною збирається зносити її, а на звільненому місці зводити новий будинок – за сучасним проєктом, на два поверхи з мансардою. Уже й перший причіп цегли привіз, і купу піску біля воріт насипав. Тож до наступної весни треба буде знайти інше помешкання. Для Левка, молодого-холостого, переселятися з місця на місце не проблема. А от Марії з малим... Добре, якщо до того часу їм виділять обіцяну квартиру, а не повторять, як мантру, що обіцяного сім років ждуть. Доведеться знову нагадати кому треба. От виплутається з цієї халепи і піде робити сто тридцять п'яте китайське попередження. Чи спочатку все-таки до «гробниці Тутанхамона»? Гаразд, вийде, тоді й вирішить.

* * *

Пухкий і рожевощокий, як свіжа здоба, лейтенант навіть пахнув ваніллю. Можливо, якраз перед появою Левка влаштував собі перекус із кренделем вранішньої випічки. Він приблизно Левкового віку чи, може, на рік-два старший, зате разів у три ширший від нього (і коли та на яких харчах устиг так роздобріти на начебто неспокійній роботі?), з коротким, ніби вибіленим хлоркою, «їжачком» на голові і такими самими безбарвними бровами та віями. Ліниво відкинувся у кріслі, витримав багатозначну паузу, а тоді враз похопився, насадив на носа круглі окуляри в чорній пластиковій оправі, зробив непроникне обличчя і втупив світло-сірі очі в Левка. Дивився незмигнано й мовчав. Мабуть, намагався пронизати його поглядом, зламати психологічно, викликати якщо не тремтіння в піджилках, то хоча б острах перед своєю масивною офіційною персоною.

Проте прийом, який він чи то вичитав у якомусь підручнику з поліцейської психології, чи «позичив» у когось зі старших колег, не спрацював – споглядання з-під напівприкритих повік та ще й через лінзи виходило якесь мляве, без фанатичного блиску, зазвичай властивого нишпоркам та справжнім мисливцям за маніяками.

– Ім'я? – буркнув ледь чутно, ніби йому шкода було й рота відкривати заради якогось там невдахи, босого і голопузого, у самих лише камуфляжних штанях – більше схожого не на злочинця, а на типового безхатченка з-під моста або з підвалу.

Левко вловив зверхність – і в погляді, і в голосі, і навіть у самій розтелепаній позі поліцейського. В грудях замлоїло, запекло, образа перейшла у роздратування й тонкими електричними розрядами пронизала тіло. Аж кулаки стиснув. Ну-ну, поговоримо, альбіносику!

– Чиє? – прикинувся «гальмом» нетямущим.

– Ну не моє ж! – хитнувся назад-вперед лейтенант.

– А чому б і ні? У вас також є ім'я. Звідки мені знати...

– Припинити! Запитую ще раз – ваше ім'я?
– А-а-а, ви про моє... Так би й сказали. Моє ім'я Лев.
– Хм... Цар звірів, значить. А якщо точніше?
– Левко я, пане лейтенанте. Левицький.
– А по батькові, значить, – Левович або ж Ягуарович. В точку? –
Масне біле обличчя розтягнула саркастична посмішка.

– В небо.

– Що?!

– Пальцем в небо, кажу, потрапили. Не вгадали.

Поліцейський почервонів, засовався у кріслі, ніби там йому хтось канцелярську кнопку підклав. Чогось його дуже зачепило оте «пальцем в небо». Бо що ж це могло означати, як не вияв неповаги до офіційної особи та ще й при виконанні?

– Но-но! Поакуратніше! Припни свого язика, стули писка і не забувай, де знаходишся, в якому місці. Тут такі йоржисті, як ти, в момент шовковими стають. Ми вміємо розгладжувати.

– Ой! А вам хіба не доповіли?

– Про що?

– Така-от okazія: дорогою сюди я випадково дізнався, що у вас прасувальні дошки і праски якраз закінчилися. Отже, не буде на чому і чим мене прасувати. Така-от прикрість.

– Знайдемо, – пообіцяв лейтенант. – І так припечемо, що аж-аж.

– Не лякайте. Ляканий я уже, бачив і гірші місця, ніж це.

– В колонії чи у в'язниці? То я, лейтенант Артур Тетерук, – запам'ятай: Артур Тетерук! – із задоволенням допоможу тобі повернутися туди. Стаття сто сорок шоста Кримінального кодексу України... Злочин, обтяжений повторним скоєнням...

– Якесь дежавю, – не дослухав його Левко.

– Якесь що?

– Знов за рибу гроші. Так зрозуміло?

– Ти що, з бзіком у макітрі чи контужений? Хм... Може, й справді контужений. Був атовцем? Чи для замилювання очей камуфляжні штани натягнув? Тепер кожен третій такі носить і за героя себе

видає. Може, там і справді героями були. А тут – ходяча проблема для поліції. – Лейтенант Тетерук, на диво, легко висмикнув із крісла своє розкішне тіло і навис над столом. – Надумав тут переді мною вар'ята грати? Під дурка косиш?

Кров шугонула в Левкову голову, аж в очах потемніло. Щось кругле і біле навпроти. Щось м'яке і рухливе. Вдарити б по ньому. По рожевих губах, що вивергають слова. Треба полічити... Треба... Як там казала психологиня? Вдихнути повітря і хоча б до десяти... «Один, два, три...»

– Я не артист, щоб грати, і не косар, щоб косити, – крикнув, і вже спокійніше: – Просто сьогодні на світанку хтось уже лякав мене сто сорок шостою статтею. Тож і кажу: дежавю якість.

– Не дежавю і не за рибу гроші, а викрадення людини. Ви-кра-ден-ня! Тобто, посягання на гідність, свободу і честь! Ти злочинець!

– Це вже доведено? – Левко відчув, як сіпнулася повіка над правим оком, як починає набухати і прискорено пульсувати жилка на правій скроні.

– А що тут доказувати? Що доказувати? Тебе ж затримано на місці злочину. Які ще докази потрібні? Тож тепер запакувати тебе в камеру – раз плюнути. Кажи, звідки знаєш доньку Троянів? – Лейтенант Тетерук знову всівся у крісло і підсунув до Левка диктофон. – Ну! Давай чистосердечне. Коли спланував викрадення? Скільки часу стежив за дівчиною? Де збирався її утримувати? Чи були співучасники злочину?

– Та я й Троянів не знаю.

– Так я тобі й повірив. Воруши мізками, поки вони в тебе ще на місці.

– Повторюю: не знаю я ніяких Троянів! Хоча... Щось нагадує мені це слово. Десь я його зустрічав...Троян... Троян... Точно! Комп'ютерний вірус. Колись я такого ледве позбувся зі свого компа. Та зараза троянська ледь усю інформацію не з'їла.

– Сам ти зараза! Трояни – одне з найвідоміших і найбагатших сімейств у нашому місті. У них такий бізнес, що декому і в столиці не

снилося! І депутатство, а значить, і влада. Тож припини це дуркування, добре ти знав, дуже добре, кого й у кого треба викрадати. Скільки хотів злупити з них за дівчину?

– Отакої! Хіба вони тобі самі не сказали? – Левко також перейшов та «ти». – То запитай. Мені й самому цікаво було б дізнатися, на скільки я розігнався – на мільйон? На два? Чи, може, на всі сто? А чого ж... Якщо вже вимагати, то вимагати, скромність тут ні до чого. Кажуть, вона прикрашає людину лише тоді, коли їй нічим більше прикраситись. А тут такі люди – відомі, при грошах, при владі, доцю свою безмежно люблять. Чи, може, не люблять? Га? Бо чогось же вона надумала кинутися з мосту просто у воду. Люблені і щасливі не вкорочують собі віку, таким жити хочеться.

– Який міст? Яка вода? Хто кидався? Рятівничок знайшовся... Та тобі б романи писати, й обов'язково фантастичні. Я, до речі, фантастики не люблю, ніколи не любив, терпіти не можу, вона мені до фені, по цимбалах, для мене головне – факти, а не маячня, висмоктана з пальця.

Тілом прокотилася нервова дрож. У потилиці відчулося поколювання. Жилка на скроні, здавалося, ось-ось розірветься і вибухне. А якщо це знову станеться... Хотів притримати той вибух долонею, як робив це зазвичай, але чоловік по той бік стола випередив його порух окриком.

– Руки! За спину!

Лейтенант Тетерук пригладив долонею свого безбарвного «їжака» (вочевидь, піднятого гелем), нервово затарабанив пальцями по столу. Пальці ніжні, біло-рожеві, як це буває в альбіносів, акуратно загострені нігті поблискують прозорим лаком, що аж міниться під променями сонця. Ні зазубринки, ні плямочки, ні хоча б якоїсь дрібнесенької порошинки.

Чомусь саме ці доглянуті наманікюрені пальці остаточно вивели Левка із себе. Згадав, як цибеніла кров з-під його почорнілих поламаних нігтів, коли дер каскою непіддатливий сланець, щоб зробити хоч невелику заглибину, втиснутися в породу, бо про

глибокий окоп на тій землі і думати було нічого. А тоді раптом поряд з випещеною долонею молодого поліцейського з'явилася інша, Дідова, – темна, шкарубка, розпанахана аж до п'ястка осколком від гранати. Якби не залишив «Форта» на березі річки (не до нього було, коли кинувся рятувати ту нещасну брехлю, будь вона неладна!), то зараз би пальнув просто в цю самовдоволену масну пику. Чому це його з першої ж зустрічі сприйняли як ворога? Чому без суду та слідства проголосили злочинцем? Чому цей пестунчик, з рум'яними, як свіжі круасани, щоками, мабуть, недавній випускник якогось вишу, так нахабно розставив крапки над «і», не написавши ще й одної літери?

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.

НАДІЯ
ГУМЕНЮК

ПЛАЧ
ПЕРЕСМІШНИЦІ

від переможниці конкурсу
«КОРОНАЦІЯ СЛОВА»

КСД
